

Nijehooftpaas

1399 - 1999

een kiekien over
de schoolder"

Nijehooltpae

'een kiekien over de schoolder'

revue ter gelegenheid van
600 jaor Nijehooltpae
1399 - 1999

deur: Jan Oosterhof
©jannewaori 1999

Inhoud:

- Woortien veurof
- De rolbezetting
- Pergramme-overzicht
  - Teksten
- Tips veur de regie (geel)

Woortien veurof

Hier, veur jow neuze, ligt et risseltaot van maonden zwoegen en zwieten.
Ik hope dat et naor 't zin is, en dat et veur veul vermaek mag zorgen bij et
rippeteren en vanzels veural bij de uutaenlike uitvoering.

Et pergramme het van mi'j as titel mitkregen:

Waoromme Ni'jehooltpae, dat liekt mi'j overdudelik.

Mar waoromme "een kiekien over de schoolder"?

Now zie: aj' een kiekien over de schoolder nemen, dan betekent dat dat
aachteromme kieken.

En dat is now krek wat wi'j doen in disse revue: wi'j kieken even aachter oons,
naor wat d'r in et verleden zoal gebeurd is.

Mar... "een kiekien over de schoolder" kuj' ok doen over de schoolder van een
aander. Even "stiekem" mitgluren.

En dat is now krek wat et publiek doet: zij kieken over de schoolder van de
speulers en speulsters mit in de keuken van oons verleden.

Hoe dan ok. Veul lees- en speulplezier mit dit pergramme.

Jan Oosterhof

De rolbezetting

Op et pergramme staot vermeld, hoeveul speulers/speulsters of zangers/zangeressen d'r neudig bin veur elk onderdiel.

Now moet d'r een keuze maekt wodden: gaon de speulers/speulsters ok zingen (de zangers/zangeressen ok speulen)? Of doen wi'j dat in combinaosie.

In et laetste geval bin d'r minder meensken neudig.

Mien tip: hool et gescheiden. Dat is ienvooldiger bi'j et rippeteren, omreden jow dan teniel en zang gescheiden rippeteren kunnen, wat in de praktijk meer effekt het.

Daornaost is niet elke knappe tenielspeuler ok een knappe zanger en niet elke knappe zangeres ok een knappe tenielspeulster.

Veur beide keuzemeugelikheden geef ik hier et minimaole antal speulers.

Meugelikhied Ien: Speulers zingen ok:

Tenmeenste neudig: - Baduhenna: ien vrouw
                              - vuuf mannen
                              - vier vrouwen

Kotweg: vuuf mannen en vuuf vrouwen

Meugelikhied Twie: speulen en zingen gescheiden:

Veur teniel neudig: - vuuf mannen
                              - vuuf vrouwen

Daornaost extra veur zang neudig: - 4 personen

Ni'jehooltpae, "een kiekien over de schoolder"

1. "In den beginne" Baduhenna
2. "De oersprong" Baduhenna; Vader, Moeke, Zeune en Dochter Knuppel
3. "Oersprong" *familie Knuppel, instrumentaol*
4. "Een striedveerdig volk" Baduhenna
5. "Stried" *minimaal drie zangers/zangeressen*
6. "Van witte wieven, pietermannen..." Baduhenna
7. "Van witte wieven, pietermannen..." Hendrik, Marten, Frouke
8. "Christus Solus Mea Rupes" Baduhenna
9. "Memorum Sancti" *Gerardicus en Johannes; minimaol 4 soldaoten*
10. "Staekt et vuren" Baduhenna
11. "Staekt et vuren" *minimaol 4 soldaoten (zie 9)*

schoft

12. "Rouwproces?" Baduhenna
13. "Rouwproces..of: de ien zien dood..." Jaank, Riekien, Jantsje, Hindrik, dochter van Hindrik, nog een stok of wat gaasten
14. "Van Albrecht van Beyereren tot..." Baduhenna
15. "Lyckle" *ien of meer zangers/zangeressen*
16. "Et Lyck" Baduhenna
17. "Et Lyck" twee chirurgijns; "liek" (man); Jaank en Riekien (zie 13); Gerardicus en Johannes (zie 9)
18. "Baeke Kerstes Jellema" Baduhenna
19. "Baeke Kerstes Jellema" *ien of meer zangers/zangeressen*
20. "Scheerbaos" Baduhenna
21. "Scheerbaos" Feike, Klaos, Albert, Aukje, Trijntje
22. "Oons Dorp" Baduhenna
23. "Dorp" *Ien zanger of zangeres*
24. "Slot" Baduhenna
25. "Slot: Ni'jehooltpae" *allemaol*

In den beginne
(spreuken tekst)

(de godin Baduhenna)

In den beginne was oons heelal nog zoen lege, zoen duustere, zoen kaele
gien maonen, gien steerns, gien planeten
Inkeld een stokmennig goden en godinnen fladderden d'r op en daele:
Wodan, Donar, Frigga en ikke zels niet te vergeten

Mien naeme is Baduhenna, godin van de stried
ik zal jim vanaovend et verhael van Nij'hooltpae vertellen
en van Stellingwarvers, benauwd weren die niet,
Nee, nee, daormit kreeg nog mennig heerser te stellen

Et begon allemaole miljoenen jaoren leden
bi'j et ontstaon van de eerde, die krummel in 't heelal,
Wi'j goden en godinnen, wi'j zweefden daor tevreden
doe, inienend, wi'j opschrikt wodden deur een vreselike knal

Wi'j schrokken oons een hoetien, oh nee, zoen ding kwam pas ieuwen laeter
Now ja, wi'j schrokken in elk geval al, dat kun jim daenk' begriepen
Want om oons henne weren stieneregens en steerngeklaeter,
planeten vleugen rond, wi'j begonnen 'm knap te kniepen

En doe, hiel in de veerte, bleef een aorig bollegien hangen,
wi'j goden en godinnen besleuten et eerde numen te gaon
We zweefden d'r gauw henne, want wi'j hadden ien groot verlangen:
nao al die ieuwen rondzweven, wollen wi'j now ok eindelijk wel es staon

Et was een leuke balle, mit wat waeter en wat zaand,
wi'j kuierden wat rond en zwommen wat, och et was best gezellig heur
Et waeter besleuten wi'j zee te numen, et zaand dat nuumden wi'j laand
Wi'j maekten wat bulties, de bargaen, mit wat dallegies d'r tussendeur.

Ok hier en daor een vlakke, waoj' as godin kunnen liggen te zonnen,
mit de voeten in et waeter, da's best noflik op zien tied,
Mar ja, die zonne was hiete, daor hadden we nog niks op vunnen,
en jow zullen et al wel snappen: parasols weren d'r nog niet

Dus dan wat eers bedaenken, wat bomen en struken en zo meer,
de eerde wodde al voller, en mooier ok, da's waor
Ok nog wat beesten en meenskvolk zetten wi'j neer,
now was de eerde naor oons idee al haost klaor.

En zo kwam ok oons Nij'hooltpae in bield,
niet pas in 1399, waj' vaeks in de boeken zien staon
Nee, nee, al bin de mieningen verdieeld,
al in de prehistorie ontstond et, kiek mar, zo is dat gaon

De oersprong

(Baduhenna en en oergezin:man,vrouw,dochter, zeune)

Et “oergezin” Knuppel zit rond een vuur te eten. Alle “gesprekken” gaon middels oergeluden (grr, grmpf).

Op een gegeven moment besluten ze wat muziek maeken te gaon. Pa speelt mit een groot bot op een dikke stien, ma speelt mit twee kleinere botten op et heufd van pa, zeune speelt mit hanen op een schedel en dochter mit een klein bottien op een groot gebit (dat leste is de melodie die aj’ heuren).

Baduhenna vertelt ondertussen et verhael van et ontstaon van Nijehooltpae:

In een tied, veer veur de oonze, leefde d’r op een zaandrogge naobi’j et Baduhennawoold een gezin. Et was een deursneegezin, jow weten wel: mit een heit, een mem en twee kiender: een jonge en een maegien.

Et was een gelukkig gezin, want doedestieds hoefde heit ‘m nog gien zorgen te maeken over zien carrière...

Mem hoefde zich nog niet te profileren as veur zichzels opkommende, emancipeerde vrouw...

En de kiender hadden nog tied om te speulen en an te gaon, want d’r weren nog gien korfbal-, voetbal-, tennis- of judoverenigingen, gien muziekschoelen, gien typekursussen en zo meer.

Kottom: de meensken, veur zoveer die d’r weren, hadden nog tied veur mekeer.

De ienige verplichtings die ze hadden, weren: zorgen dat d’r eten op taofel kwam en zorgen dat d’r naogelacht kwam.

Now ja, en zie, eten was d’r volop: fruit, fruchten en fli’js, oftewel: de drie “Effen”.

Pa Knuppel (verbaosd): Grr, grmpfffff???

Ja, de drie “effen” ja, want kiek, et was nog veer veur de ni’je spelling.

En wat dat naogelacht betreft, tja, mit twee kiender...in die tied koj’ dan nog niet echt van een kompleet gezin praoten. Mar ja, dat d’r nog niet meer kiender weren, kwam deur de muziek.

Deur de muziek? zu’j jow ofvraogen.

Ja...deur de muziek! Hoe dat zit, za’k jim straks uut de doeken doen.

Eerst wat aandere. Op een goeie dag zat de familie Knuppel te eten bi’j et kaampvuur. Pa en zeune

Knuppel hadden die dag te jaegen west en weren mit een peer wilde knienen thuus kommen. Die

weren d’r, ok doe al, bi’j et roes. Die hadden, ok doe al, gien perblemen mit et naogelacht. Waorbi’j jow, wat de Knuppels betrof, et woord nao-geslâcht letterlik nemen meugen.

Moeke Knuppel hadde ze klaar maekt op et vuur. Dat vuur was slim belangriek veur de familie Knuppel.

Pa Knuppel (wies): Grr. Grmpff, grrmpf, grom.

Of, mit aandere woorden: “Vuur is leven”. Dat zee pa Knuppel altied.

Dat daoromme was et in die tied zaak om te zorgen, dat dat vuur altied bleef branen.

Nao et eten stelde moeke Knuppel veur om gezellig mit mekaander muziek te maeken.

Moeke Knuppel (enthousiast): Grrmp grmpf grmpf??

En hoewel pa Knuppel eins hielemaol gien nocht hadde (hi’j hadde naemlik slim slechte erverings mit die muzieksessies van moeke)...

Pa Knuppel (mopperend): Grrr. Grrr. Grrr!!!

...besleut hi’j toch, veur de lieve vrede, mar mit te doen. De beide kiender weren mittien al enthousiast.

Zeun en dochter: Grr!! Grmpf !!Grmpfie!!!!

Ze namen heur muziekinstrumenten en begonnen te speulen:

Liet: "Oersprong" (trommelend + of en toe grommend gezang)

Zoas beloofd wil ik now even teroggekomen op wat ik zokrek zee van dat gebrek an naogelacht. Jim begriepen et now wel, daenk'. Deur die muziekmaekeri'je alle keren, kwam d'r van naogelacht niet vule meer. Pa Knuppel hadde ja alle aovenden pien in et heufd!!!

Mar goed, veerder mit et verhael. Wi'j naderen de ontknoping van et vraogstok rond et ontstaon van Nijehooltpae.

Deur heur zingen en speulen, hadde de familie Knuppel hielendal vergeten op et vuur te letten. Et was langsem an et uutgaon. En pa Knuppel hadde veur et eten krek de leste hoolties d'r op smeten. Jim snappen dan ok wel, dat de paniek aorig toesleug, doe ze et vuur minder en minder zagen wodden.

Familie Knuppel deur mekeer (bange): Grmpf !! Grr! Grrmpf! Brrr!

Zeune Knuppel was de eerste die weer bi'j zinnen kwam. Hi'j vleug vot om even laeter terogge te kommen mit de aarms vol hooft.

Wiels hi'j zien heit en mem en zien zussien daar triest zag zitten bi'j et smeulende, miezerige vuurtien raosde hi'j:

Zeune Knuppel: GRRR!!! GRRMPF!!! GRRRRMPF!

En disse historische, of eins meer pré-historische woorden betekenden:

Zeune Knuppel: NI'J HOOLT PA !!!!!

En omdat daormit et vuur, en dus et leven, van de familie Knuppel red was, besleuten ze heur stee van now of an dan ok mar zo te numen: Ni'j-hoolt-pa.

En, beste meensken, daormit is bewezen, dat Ni'jehooltpae al hiel wat langer bestaot as 600 jaar.

Butendat hebbe ik bi'j disse uutlegd, waor as de naeme weg komt.

Hoeven wi'j daarover niet meer te strieden !!!

Een striedveerdig volk

(Baduhenna)

En Nijehooltpae gruuide, krek as de rest van de Stellingwarfse streken.

Stellingwarf, dat dan hielemaol nog gien Stellingwarf hiet, bestaot uut een onherbergseme, woeste, mit bosk bedekte streek.

Een streek van moerassen, mist en waeter.

Mit hier en daar een wat hogere zaandrogge.

De streek zit vol wolven en ere wilde beesten.

De Germaanse Goden heersen.

Alle meensken hiere hebben veul ontzag veur de goden, liek as Donar, God van de donder en Frigga, de doodsgodin. Bi'j moeze- en rotteplaogen is et die Frigga die anreupen wodt om te helpen.

Mar...buten al die goden en godinnen huzen d'r in de moerassen, de poelen en de bosken in oonze buurten ok nog geesten.

Wat daenk ie van...de witte wieven. Aj' die te zien kregen, now dan koj' d'r donder op zeggen, dat d'r een starfgeval kwam.

De veestaepel wodde bescharmd deur Vrouw Holle...temeensten...aj' goed offerden.

Nee, as et d'r op an kwam, weren die Nijehooltpaeders spoekbenauwd veur al die geesteboel.

Gien wonder! Wat koj' in vredesnaeme utruchten tegen geesten? Niks!!!

Kiek, as et now gong om ere meensken...

Meensken die uut ere streken kwamen om hier de baos te speulen...
 Ja, dan was et wat anders! Dat koj' as goedgeaorde Stellingwarver niet laoten gebeuren!
 Now, de geschiedenis het dit wel leerd: Stellingwarvers vechten eerst, en praoten dan.
 Dat hebben ze weten, die Romeinen mit heur rere pakken an.
 Mit heur veldheer Drusus, die mit een vloot ankomt. Ja, zo om en naobi'j et jaor 0.
 Ha! Hadden jow es zien moeten, hoe die Romeinen ofdreugd wodden in de slag om et
 Baduhennawoold in 28. Machtig, wat hebben we ze op de sodemieter geven!
 Now ja, even laeter wodden we et nog wel iens mit mekeer, heur.
 Of die Saksen en Angelen die disse kaant uut kwamen, zo rond 400.
 Al weer een hiel schoffien laeter...
 Dat was me een roeg volkien. Och heden, daor weren de Stellingwarvers engelties bi'j.
 Ja...engelties...ik zee ommes 400...da's nao Christus, dat doe weren d'r ok wel engelties...toch?
 Now ja, hoe dan ok, dat wodde me ok al weer zoen knokkeri'je.
 En dan, nog een jaor of zeuventig, tachtig wieder in de tied, dan is 't mit et Romeinse Riek gebeurd.
 Mar ja, ze bin koold de deure uut, of daor kommen die Franken an.
 Die zollen hier et christendom wel even brengen.
 Dat haj' docht!!! Wi'j Stellingwarvers hollen niet van die fratsen!
 De Stellingwarven wodden een vluchtoord veur allerlei volk dat op de vlocht slaot veur die soldaoten
 van Karel de Grote.
 Verstopplakken zat now, mit al die bossen.
 En daor bi'j die moerassen bleven de meesten ok wel vot.
 Mit die witte wieven en die pietermannen. Brr!
 Nee, die Stellingwarvers en die Nijeholtpaeders, die leuten zich de haezelever niet van et brood eten!
 Aj' mar even een bietien kwaod naor ze keken was et al weer heibel in de tente...now ja, in de hutte
 dan.

Stried

(Couplet: verteller(s); refrein: Stellingwarvers)

C1:   Zoen tweeduzend jaor leden
           et Ostrafeest was krek west
           kwam een vloot stoer binnen gleden
           mit Drusus en de rest
           Romeinen die baos wullen speulen
           now die waren doe mooi de klos
           Oe heden, wat stonnen ze te beulen
           in de bos

Refrein: Hoge die knuppel, slao ze mar neer
                   Jaeg ze van 't hiem of, stik ze nog een keer
                   Wie baos wil speulen, het gien verstaand
                   Wi'j bin hier vri'j in 't Stellingwarver laand
                   En hoge heren die moe'n wi'j zeker niet
                   Veur onderhandelen hebben wi'j ok echt gien tied
                   Dus donder mar op,
                   scheer je vot,
                   ik breek elk bot,
                   moej' een knal veur de kop?!

C2: Zoen vierhonderd jaor laeter
kwamen Angelen, Saksen en meer
mit veul woest waopengeklaeter
gongen zi'j bi'j oons te keer
Now daoran kwam rap een aende
dat paste oons hier mar min
Wi'j jaegden dat volkien de Lende
mar in

Refrein: Hoge die knuppel, slao ze mar neer
Jaeg ze van 't hiem of, stik ze nog een keer
Wie baos wil speulen, het gien verstaand
Wi'j bin hier vri'j in 't Stellingwarver laand
En hoge heren die moe'n wi'j zeker niet
Veur onderhandelen hebben wi'j ok echt gien tied
Dus donder mar op,
scheer je vot,
ik breek elk bot,
moej' een knal veur de kop?!

C3: Zo bin d'r hier deur de jaoren
nog hiel veul mannegies west
Elke keer vleugen wi'j z'in de haoren
dat lokte meestal best
Men moet et nooit meer vergeten
wi'j bin hier eigengereid
Want een Stellingwarver moej' weten:
is vri'j!

Van witte wieven, pietermannen, weerwolven en meer van zoks *(Baduhenna)*

Ja ja, jim hebben et heurd: et was een roeg en striedveerdig volkien, die Stellingwarvers.
En nog!
Nao jaorenlange stried (onder mien bezielende zegen mag 'k wel zeggen) tegen Romeinen, Saksen,
Angelen en Franken, keert hiel even de rust weer.
Karel de Grote starft en wodt opvolgd deur zien zeune Lodewiek de Vrome.
Ondaanks hevig verzet, ontkommen de Stellingwarvers d'r niet an: ok bi'j ons wodt et christendom
oplegd.
Now ja...in theorie dan. Want jim begriepen wel, dat wi'j Stellingwarvers trouw blieden an oonze
eigen gebuiken en rituelen.
Mit et Ostrafeest bi'jgeliiks, wat now paosen hiet.
Dan wodt d'r nog gewoon een vuur maekt. Et jongvolk springt hier dan deurhenne om van heur
zonden reinigd te wodden.
Ok eten de Stellingwarvers dan nog steeds eieren, as teken van vruchtberhied.
En mit et joelfeest, wat now kastmis is, wodt nog altied de duusternis verjaegd.
Ok dat gebeurt mit veul vuur.
Ja ja, die oolde pa Knuppel hadde et allemaol al goed in et snottien: vuur is leven!
Nee, dan kon die christelike Franken oons nog wel meer vertellen mit heur rituelen en zo meer.
Mar ondertussen hebben ze die, in heur ogen heidense, feesten van oonstoch mar stiekemweg mooi
overneumen.
En hier?

Hier zitten nog altied pietermannen in de Scheene, witte wieven bi'j de Lende en in de bos...in de bossen rond Nijehooltpae...daor zat een weerwolf.
As die de kaans kreeg, vrat ie jow vee op, of misschien wel jowzels!
Nog een gelok dat Vrouw Holle d'r nog was, om op et vee te letten...

Van witte wieven, pietermannen, weerwolven en meer van zoks
(twie mannen en iene vrouw)

*(Dit stok speelt zich of butendeure bi'j een husien, meer een huttien, van een aarme familie.
Butendeure zit et echtpeer te praoten. Hi'j, Hendrik Pieterszeune, zit mit een mes een alruunwottel te snieden.
Zi'j, Frouke van Hendrik Pieterszeune, zit op een stronke wat schieterig om heur henne te kieken. Et wodt al schiemerig, en Frouke is spoekbenauwd veur geesten en zo meer. Maar...zi'j zicht d'r wel een kaans in, om van heur man of te kommen. De buurman: Marten Haarmsz komt ok nog even daele)
Hen = Hendrik; Fro = Froukje; Mar = Marten*

Hen: Meensk, wat zit ie daor weer schieterig om jow henne te kieken.
Ziej' weer spoken soms?
Fro: Hool op te zeuren. Daenk ie d'r mar omme daj' vannaacht niet deur Jaap van Tiemen haeld wodden. Da's een weerwolf, dus pas mar op.
Hen: Ach wat, jow altied mit jow spoekverhaelen. Jaap van Tiemen is beslist gien weerwolf.
Ik hebbe 'm vandemiddag nog troffen. Now, hi'j kon gewoon praoten heur.
Fro: Hoe bedoel ie, hi'j kon gewoon praoten.
Hen: Now ik bedoele: hi'j gromde niet.
Fro: En toch zeg ik jow, dat Jaap van Tiemen een weerwolf is. Geertien zegt et ok. En die het et weer heurd van de weduwwrouw Geurtsz. Now, en die kan et weten, want die woont ja stief naast Jaap.
Hen: Ja ja, die woont d'r stief naast. Now en?
Fro: Now en? Now en? Ze het Jaap al weet hoe vaeke midden in de naacht op pad gaon zien.
En de ere daegs het hi'j dan bi'jtieden et bloed nog op'e kleren zitten.
Hen: Wat veur bloed bedoel ie eins?
Fro: Now, van de schaopen die hi'j naachs opvreten het vanzels.
Hen: Ach, meensk. Jow bin niet wies. Ik begriepe trouwens ok niet wat die weduwwrouw Geurtsz midden in de naacht nog wakker moet. Dat meensk het ja altied wat te roddelen over ere meensken.
Die zit d'r zeker op te waachten dat Jaap van Tiemen hèur komt opvreten of zo.
Misschien vient zi'j hèm wel om op te vreten!
Fro: Now, dan geloven jow et mar niet, mien mannegien.
En wat die dubbelzinnige praot over de weduwwrouw Geurtsz betreft: kiek ie mar es naor jowzels!
Hen: Wat bedoel ie daor now weer mit?
Fro: Ach kerel, ik wete heus wel dat jow al tieden achter Japke van Thijs Lammertsz an lopen.
Hen: Och meensk, stelle jow niet an. Daor is niks van waor.
Hier, vraog et Marten mar, die komt d'r krek anlopen.

Marten op

Mar: Goeie volk. Hebben jim spul of zo? Ik kon jim zowat et hiele kuierpattien wel raozen heuren!
Hen: Och ja, Marten, Frouke dot weer niks as mierken. Now mient ze weer da'k wat hebbe mit Japke van Thijs Lammertsz.

Mar: Oh, mar da's beslist niet waor heur Frouke. Daor stik ik mien haand veur in et vuur.
De witte wieven meugen mi'j griepen, a'k liege!

Hen: Ja ja, dat geloof ik graeg. Marten wil wel grepen wodden deur een stok of wat wieven.
Of et now witten bin of zwatten...

Fro: Spot d'r mar weer mit, mannegien. Et kon jow nog wel es hiel reer vergaon.
Spottershusies branen wel es.

Mar: Och Frouke, dat van die witte wieven, dat miende ik toch niet. Witte wieven, witte
wieven...ik moet de eerste nog tegenkommen. Mar jow Hèndrik, die kuj' vertrouwen heur!

Fro: Wel ja, bevestig ie de leugen mar weer. Mar ik bin et spi'jzat, dat die kerel van mi'j altied
aachter de wieven anzit. En as hi'j dat niet dot, dan zoekt hi'j 'm wel weer een stok in de
kraege. Ik hebbe mien nocht. En d'r komt een dag....

Hen: Now, en wat dan? Loop ie dan vot?
Now, dan wil ja ommes hielemaol gien kerel jow meer hebben. Een vrouw heurt bi'j heur
man. Votlopen is een grote schande. Butendat, wie zol d'r now belang hebben bi'j zoen oolde
toeke. En dan ok nog zoen benauwde. Jow, mit jow weerwolven.

Mar: Weerwolven? Bin d'r hier weerwolven dan?

Hen: Now, neffens Frouke al, ja. Jaap van Tiemen zol d'r iene wezen moeten.

Mar: Mar Frouke, hoe koj' daor now bi'j?

Hen: Zi'j het et van Geertien.

Mar: Ooh, van Geertien... Now ja, dan zal d'r wel niet vule van an wezen.

Fro: Now, mar Geertien het et zels heurd van de weduwvrouw Geurtsz.

Mar: Ha ha, de weduwvrouw Geurtsz. Jow geloven toch zeker niet in die oonzin, Frouke?

Hen: Nee, ik hebbe ok al zegd, da'k Jaap van Tiemen laetst nog troffen hebbe, en dat hi'j doe
niet gromde, ha ha.

Mar: Ha ha, now Hendrik, raos dat toch mar niet te hadde. Ik hebbe Jaap laetst ok troffen, mar
doe gromde hi'j àl heur!

Fro: Ziej' now wel, Hendrik. Marten zegt et ok.

Mar: Ho ho ho, ik zegge alliend mar da'k Jaap troffen hebben, en dat hi'j doe àl gromde.
Mar dat was gien grommen van een weerwolf. Dat was et grommen van een kerel die
duvels is, omdat d'r iene zien strikken leeg haeld het.

Hen: Zien strikken leeg haeld het? Nee wel? Now, wat veur kerel zol zoks now doen?

Mar: Ja, wàt veur kerel zol zoks now doen.

Fro: Dat zul ie niet weten, Hendrik. Ik kan et wel raoden, wie dat dan daon het.

Hen: Ik ok. Ik daenke persoonlijk an Zwatte Berend.

Mar: Of misschien Vrouw Holle?

Hen: Nee je, et is grif ien van die Pietermannen van de Scheene west! Ha ha ha!!!

Mar: Dat daenk ik ok! Ha ha ha!!!

Fro: Lachen jim mar, mar ik verzeker jim: die bestaon echt!!! Zwatte magie bestaot!

Hen: Och meensk, hool now es op te zeuren!

Fro: Et bestaot, en ik kan et bewiezen ok!

Mar: Bewiezen, Frouke. Hoe dat dan?

Hen: Ja vertel mar es rap.

Fro: Now, manluden, dat zal ik dan es doen. Want zie: ik kan ok zwatte magie!

Hen: Ha ha ha!!! Heuren jow dat, Marten. Ha ha ha!!! Zi'j kan ok toveren!

Mar: Mien ie dat, Frouke?

Fro: Oh, ja zeker!

Hen: Pas op Marten, daomiet vliegt ze vot op de bessem! Ha ha ha!

Fro: Jow geloven mi'j niet, hè?

Hen: Nee, dat hej' goed raoden: ik gelove d'r gien bliksem van.

Fro: Now, dat zal jow nog spieten. Geef mi'j mar es even die wottel, waor aj' al de hiel tied
in omme zitten te snieden.

Hen: Die wottel??? Ik hebbe d'r krek zoen aorig poppegien van maekt.

Fro: Precies, en die bin ik now krek neudig.

Hen: En wat woj' daor mit doen. Laoten jow 'm vliegen? Ha ha! (*geft wottel an Frouke*)

Fro: Niks daorvan. Mar as ik hier wat haor of een stok naegel van jow in stikke, kan'k mit jow

doen wat ik mar wil!

Mar: Hoe gaot zoks in zien waark dan?

Fro: Now, zo as ik zegge: ik hebbe alliend een plokkien haor of een stokkien naegel van Hendrik neudig. Die stik ik in dit poppegien. En a'k d'r dan een mes in prikke, vaalt Hendrik hier zo dood neer. En gien haene die d'r naor kri'jt.

Hen: Mit een wottel? Gewoon een wottel? Die a'k krek zels uut de grond trokken hebbe?

Fro: Niet gewoon een wottel, sloegerd, een alruun-wottel!!!

Mar: Alruun-wottel?

Fro: Ja, da's een biezondere wottel, mit magische krachten!

Hen: Ha ha ha! Now dat zullen we beleven. Wat jow, Marten?

Fro: En waor wedden wi'j omme?

Hen: Wedden? Wedden? Jow hebben ommes niks om te verwedden.

Fro: Oh jaowel. As ik geliek kriege, bin jow zo dood as een piere. Dan bin' k mooi van jow of. Iederiene zal geloven da'j zomar dood neervalen bin. Oons husien èn de geite bin dan van mi'j. Marten is getuuge.

Mar: Ik bin getuuge. Mar ik geloof d'r niks van dat et kan. Dus is de kaans groot, dat Hendrik de weddenschap wint. En wat krigt hi'j dan?

Hen: Ja, wat krieg ik dan? Zoas ik al zee: jow hebben niks. Dus kuj' ok niks votgeven.

Fro: As jow winnen, kriegten jow van mi'j alle vri'jhied. Ik bedoele, jow meugen dan aachter alle vrouwluden an, diej' mar kriegten kunnen, en zovule zoepen aj' willen.

Hen: Dat klinkt goed. Et moet mar deurgaon.

Mar: Mar Hendrik, as et now es waor is, wat Frouke zegt. As zi'j et now ècht kan.

Hen: Ach man, allemaol flauwekul. Waacht mar even, vrouw. Ik zal binnen even een stok naegel offieken. *(staot op en gaot husien in.)*

Mar: Frouke, Frouke, wat doeje' now toch? Elkenien weet toch, dat dat soort toverkeunsten niet bestaat.

Fro: Moeten jow es opletten! Enne...aj' willen...meugen jow daomiet wel bi'j mi'j kommen inwonen, heur! Ik hebbe daomiet ok een eigen geite!

Mar: Mar...mar...eh...

(Hendrik komt weer op)

Hen: Now, een stok naegel he'k niet veur jow. Mar hier hej' een plokkien van mien haor *(geft et haor)*

Fro: Mooi zo. Kiek ik maek mit jow mes een sneegien in de wottel en stop daor jow haor in... Woi' nog wat zeggen, veurdaj' naor 't Walhalla verhuizen?

Hen: Jaowel, Frouke. Wa'k nog zeggen wil is dit: ik daenk da'k daomiet drekt mar even bi'j Japke daele wippe!

Frouke wodt zo gremietig, dat zi'j drekt et mes in de wottel stikt. Even gebeurt d'r niks...Alle drieje kieken zwiegend naor de wottel...en dan...dan vaalt Frouke dood daele. Even blijft et nog stille, totdat Hendrik zegt:

Hen: Zo, ik hebbe wunnen. En dan now as de bliksem naor Japke!!!

Mar: Mar...mar...ik begriep d'r niks van. Frouke...Frouke is...zi'j is...dood! Hoe kan dat now?

Hen: Och kiek, ik hebbe nooit in toverkeunsten geloofd heur. Mar ja, jow kunnen beter et zekere veur et onzekere nemen, now.

Butendat: ik hebbe mi'j d'r altied al an argerd, dat Frouke nooit es heur haorbossel schoonmaekte!!!

Ja meensken, en zo bleef et oolde Germaonse bi'jgeloof nog ieuwen en ieuwen heersen in de de Stellingwarven van Ni'jehooltpae en omkriten.

Mar behalve die goden en geesten, bleven ok de overheersers mar kommen. Zi'j zollen en moesten die aekelige Stellingwarvers onder de doem kriegen.

Veur de lieve vrede hullen de Stellingwarvers, ok in Nijehooltpae, zich gedeisd...now en dan.

Doe Lodewiek de Vrome de leste aosem uutblaozen hadde, in 840, moest zien Riek verdielt wodden tussen drie zeunen. Zo hadden jow Karel II (ok wel De Kaele nuumd), die et tegenwoordige Frankriek krigt.

Lodewiek junior krigt et tegenwoordige Duutslaand. En Lotharius de Eerste de stroke van Italië tot Noord-Nederland. Oons kreeg hi'j dus ok...miende hi'j. Now is die Lotharius een hebberig kereltien. Hi'j wil dat Duutse Riek van Lodewiek d'r eins graeg bi'j hebben. Dus wat dot de smiecht? Hi'j begint te stoken en op te juttten. De Stellingen, een volk dat bi'j de Elbe woont, stoekt hi'j op tegen Lodewiek. Now, en die willen graeg happen! Dat christendom vien ze niks, ze willen heur oolde gebruiken terogge. Lotharius belooft hun, dat ze dat hebben zullen, as ze Lodewiek votjaegen kunnen. Mar Lodewiek is ok gien kleine jonge. Mit veul bombarie verslaot hi'j de Stellingen en uut wraak wodden d'r tongen uutrokt, aarms en bieten ofhakt, kiender verminkt, vrouwen ver...now ja, jim begriepen et wel: de vreselikste dingen gebeuren. De Stellingen slaon op de vlocht. En now meugen jim drie keer raoden waorhenne...Juust: hier op an vanzels!

Et is waarschienlik, dat de Stellingwarvers trouwens an die Stellingen heur naeme te daanken hebben. Mar dat terzi'jde.

Now bin die Stellingen eins best democratisch heur. Zi'j kiezen uut heur midden alle jaoren drie ni'je "stellingen". Dat bin rechters, bestuurders, en wat al niet. Zeg mar: regelneven. Die moeten de zaek in et gareel zien te hopen, en die moeten ok onderhaandelen naemens heur volk.

En daormit kommen we bi'j een hiel ni'je periode in oonze geschiedenis: de Bisschoppen van Utrecht. Dat begint allemaol mit Bisschop Balderik. In 943 krigt die van keuning Otto I van Duutslaand (waor wi'j inmiddels bi'j schienen te heuren, al hewwe daor gien weet van) et recht van "Hooge Jacht ende Wildban". Kan ie zien kastmaoltied bi'j mekeer jaegen, za'k mar zeggen.

Temeensten, as wi'j Stellingwarvers 'm zien gang gaon laoten!

Tot zover gien perblemen. Die kommen pas, as de Bisschop van Utrecht in 1046 ok graaf wodt van Drente en de Stellingwarven. Niet Balderik vanzels, die is d'r dan al niet meer.

En as dan die verhipte bisschop tot overmaat van ramp ok nog mient belastingen invoeren te moeten, now, dan hej' de poppen ècht goed an et daansen. Die Stellingwarvers, die betaelen vanzels van zien lang-zal-die-leven niet. Dat wodt weer knokken...jaor....nao jaor...nao jaor...

Dat, de bisschop besluit een fort, een bastion te bouwen. In Vollenhove.

Now, dat zuwwe dan nog wel es zien!!! We schrieven inmiddels al et jaor 1309. Al krapan driehonderd jaor willen die Utrechtse bisschoppen oons de wet veurschrieven. En now zeker ok nog zoen bastion in Vollenhove! Dat hadde hi'j docht, die gloeperige bisschop Guydo van Utrecht.

Wi'j d'r henne, mit man en macht. Mit rieken en knuppels, en...mit een echte stormtoren, van et model Hayo van Wolwagha. Wi'j zullen 'm mores leren.

Dat was temeensten al de bedoeling...mar et aende van et lietien was een verschrikkelik bloederige slag en wel zoen 500 Stellingwarvers die sneuvelden. Is' t niet ogrieselik?

Et is mar goed, dat de streek hier zo onbegaonber, zo moerassig is. Daordeur durfden de bisschoppelijke legers niet wieder, eers weren d'r nog vule meer dooien valen!

Misschien een schraole troost: ok an de kaante van Guydo van Utrecht bin d'r zat het hoekien omme gaon heur. Daor wodde dan ok naor goed kathieliek gebruik andacht an bestedet. Dat zi'j mit de zegen van bisschop Guydo en Oonze Lieve Vader deur Petrus binnen laoten wodden zollen.

Christus Solus Mea Rupes

(twee geesteliken en nog een koppel "soldaoten")

Et volgende stokkien speelt zich of op et slagveld, waor as een stokmennig sneuvelde soldaoten van et bisschoppelik leger liggen. Een twietal geesteliken lopt d'r tussendeur om de dooien de laetste zegen mit et geven. Zi'j slaon et iene kruus nao et ere en lopen mit van die wierrookpotties te zwaaien. Veul geprevel in 't "Latien". Op de achtergrond "stichtelike" klaanken van een kaarkorgel. Slechts now en dan heuren jow een verstaonber woord. Dudelik bliekt et grote verdriet van de beide priesters om disse grote verliezen. Laoten wi'j de beide heren Gerardicus en Johannes numen. De tekst hieronder kan op willekerige momenten spreuken wodden, de bedoeling is, dat daor tussendeur die onverstaonbere brabbels mompeld wodden. Et gehiel gaot op een gegeven moment over in een lied. Let op de meziek!

(us uutspreken as oes, dus: spiritus = spiritoes etc; um dus ok as oem)

Ger: Spiritus sancti, in patre stro in't hemd.

Joh: Salicum heldum, kompletum kapottum

Ger: Allemachtus, wat een bloedtus, wor nie goedtus

Joh: In Jesu Christu, amen

Ger: Johannes kom es hierus, moej' es heurus

Joh: Wel Gerardus wat is d'r te zeurus?

Ger: Zuwwes samum zingus

Joh: Ja, da's goedtus

Lied: Memoriam Sancti

*Al die bravus soldatorum
hier heur bloed vergeutum
Veur die Guydo hier gevallum
op et slagveld blevum
Was toch pland gigantus feestus
van den overwinnum
Was toch inkocht zat te zoepus
staot now te verschimmelen*

*Al die grotus heldus hiero
Is zo'n grote stroppus
Al die vaeten wien en biero
staon nog in et fortus*

*Jesu Christu zegen hunnus
hier vandaege exitus
Wat betreft die wien en bierus
zullen wi'j oons ontfaarmus*

Amen Amen

Kom op, opschieten!

(Gerardus en Johannes gaon hadde lopend of, òp naor et fort om zich over de wien- en bierveurraad te ontfaarmen)

Staekt et vuren

(Baduhenna)

Now meensken, ik weet vanzels niet hoe of et jim vergaot, mar as ik zo es daenke an wat die twee geesteliken van doel bin in dat fort, dan lopt mi'j et waeter uut de mond.

Of hebben jim nog gien dust kregen? Ik docht et al, now?

Dat...eh...ik...eh...ik zuuk rap een regenwolkiën op. Zie'k jim nao et schoft wel weer.

Help even ontholen: wi'j bin zoen betien bleven bi'j 1309. Gaon we daor daomiet veerder.

Mar now eerst: proost. Ik neme temeensten an, dat die speulers en speulsters ok wel wat vocht bruken kunnen. Of niet?

Op dat moment springen de gesneuvelde soldaoten, die al die tied bin bliieven liggen, overaende. Tegere zingen zi'j et volgende pauzeliet:

Staekt et vuren

(de soldaoten van de bisschop)

Wi'j bin et dood wezen evenpies zat

dat snap ie zeker wel

De hoogste tied now veur een lekker draankien

De strotte moet mar gauw even nat

waor kuwwe hier bestellen?

Ah kiek daor krieg'k de bar al in et snottien

A'k now niet rap wat drinke, stao'k d'r hier straks uitdreugd bi'j

En a'k et zo bekiek gaot et jim krek zo

Dus neem een lekker nattien, zeg mar dat et mag van mi'j

Dan zie'k jim daolik nao et schoft wel weer

Jim zagen now et eerste pat,

nog even, dan komt de rest

Es kieken hoe et Ni'jhooltpae vergaon is

We moeten nog een ieuw of wat

naodat de dust is lest

Een mooi stok nog veur dit pergramme daon is

A'k now niet rap wat drinke, stao'k d'r hier straks uitdreugd bi'j

En a'k et zo bekiek gaot et jim krek zo

Dus neem een lekker nattien, zeg mar dat et mag van mi'j

Dan zie'k jim daolik nao et schoft wel weer

Mar a'k niet eerst wat drinke, slof ik et straks niet meer bi'j

En jim zien ok zo smekend uut de ogen

Dus neem mar gauw een nattien, zeg mar dat et mag van mi'j

Dan zie'k jim daolik nao et schoft wel weer

Proost mevrouw en proost meneer!

Rouwproces?

(Baduhenna)

Evenpies kieken. Waor weren wi'j ok al weer bleven?

Jim zollen helpen ontholen, hadden wi'j toch ofpraot?

Oh ja: 1309!

En zo gebeurde et dus, dat de trotse, stoere Stellingwarvers onhuur op de sodemieter kregen bi'j Vollenhove.

Meensk, meensk, wat bin d'r daor een protte sneuveld.

Naor et schient lopen d'r now nog Stellingwarvers rond, vere naozaoten van mannen die et leven leuten bi'j die slag in 1309, die et rouwproces nòg niet ofrond hebben.

Zò diepe het dat dus ingrepen in et leven van de Stellingwarvers.

Now nòg bin d'r Stellingwarfse achter-achter-achter-en nog hiel veul achters-kleinkiender, die d'r mit ommelopen.

In heur onderbewuste vanzels.

Trauma's hebben ze d'r nog van...deur overarving.

Ze kunnen nooit te winkelen naor Hoog-Cathari'jne, want nòg is Utrecht uut den boze...

Ze kunnen nooit een kathelieke karke binnen gaon, want nòg bin priestergewaeden uut den boze...

Ze kunnen nooit een cd van de "Gevleugelde Vrienden" dri'jen, want nòg is Vollenhove uut den boze...

Kottom, et is dudelik: disse slag van 1309 het slim diepe wonden aachter laoten.

Niet minder dan 500 mannen en jongknaopen sneuveld.

Mar et zol nog slimmer wodden. In 1333 togen de Stellingwarvers al weer naor Vollenhove. Dit keer bin et de legers van de Graaf van Gelre die d'r flink van langs kriegten. Disse Graaf van Gelre het kasteel Vollenhove pacht van de inmiddels aarmlastige bisschop van Utrecht. De soldaoten van de Graaf gaon plunderend deur de Stellingwarven, vandaor dat die laetsten in opstaand kommen.

Mar ok disse keer is de wraak vreselik. Mar liefst 2000 Stellingwarver slachtoffers dit keer!

Jim kunnen dan ok wel begriepen, wat een rouw dat west moet hebben.

Wat dât dot mit een huusgezin...

Alhoewel...d'r weren ok verscheidene gezinnen, waor as al een soort gewenning optreden was.

Och ja, wat willen jow ok.

Die verhipte manluden hadden al zovule honderden jaoren an et vechten en donderjaegen west.

D'r weren d'r in de loop van de tied al zovule sneuveld.

Dan sluupt d'r somstieden toch een bietien gewenning binnen.

Of jow dat now willen of niet.

En laot ik jim dit vertellen, d'r weren in die tied zels meensken, die d'r van profiteerden.

Ja jong, want zie, as d'r weer iene sneuveld was, dan gongen ze daor henne, op kondelaosie...ja, ja...op kondelaosie...now, mooi niet, heur.

Om de happies en et drinken gongen ze d'r henne.

En geloof mi'j, dan koj' bi'jtieden rere grappen beleven.

Kiek en huver!

Brr! Om reer van te wodden!

Rouwproces...
oftewel: de ien zien dood...

(Twee vrouwluden, Jaank en Riekie
Jantsje, weduwe en nog wat ere gaasten.
Alliend Jaank en Riekie hebben tekst)

Et volgende stok speelt zich of veur et husien van Jantsje, krek weduwe wodden, omreden heur man sneuveld is bi'j de slag bi'j Vollenhove.

Op et hiem staon een stok of wat meensken, die op vesite bin. Hieronder ok twee vrouwluden, Jaank en Riekien. As et stok begint staon zi'j beiden te praoten. Jantsje lopt rond om de gaasten te veurzien van natties en dreugies. Jaank en Riekie raozen heur now en dan toe.

- J: Now, Jantsje, kondeleerd maegd!
R: Ja, Jantsje, van harte kondeleerd heur!
J: *(tegen Riekie)* Toch nog wel een hiele schok, hè? Wie verwaacht dat now?
R: Ja, zeg dat wel ja. Een hiele schok.
J: Ja, zo is dat in oorlogstied, now? Zo bi'j' d'r nog, en zo niet meer.
R: Ja, et is wat, even zo goed.
J: JANTSJE!!! WI'J ZEGGEN KREK TEGEN MEKAANDER, DAT ET HIEL WAT IS, AL MIT AL!!!
(tegen Riekie) Tja, een meensk het et niet veur et zeggen, now?
R: Nee, een meensk het et niet veur et zeggen.
Nee, et zal je mar gebeuren.
ET ZAL JOW MAR GEBEUREN, NOW JANTSJE! NÒW!!!
J: Toch nog aorig wat belangstelling, niet?
R: Ja, d'r is goed volk. Mar goed, hi'j was ok wel geliefd...op zien meniere dan.
J: Och kiek, daor is Hindrik Knienestroeper ok, kiek!
R: Oh ja, Hindrik. Mit de kiender.
HOI HINDRIK!!! OK VAN DE PARTI'J? WAT DOCHTEN JOW: IK NEEM ZE MAR MIT, DIE KLEINTIES?
(tegen Jaank) Wat een drokte, hè?
J: Ach ja, dat gef Jantsje ok een bietien ofleiding now?
R: Ja. Jow hebben et d'r mar drok mit, now Jantsje? IK ZEGGE: JOW HEBBEN ET D'R MAR DROK MIT!
(Jantsje komt een koemegien melk brengen)
J: Oh, melk. Van de geite? Van een koe?! Oh, now graeg. Daankjewel, heur.
R: Wat? Nee, doe mi'j et vel mar niet, heur. Tippien brood d'r bi'j? Now, lekker!
J: Mmm, kiek, daor staot ok nog een tippe roggebrood. Daor was Matten van Jantsje ok altied zo wild op.
R: Oh ja, en moej' es kieken wat of d'r naost ligt.
J: Och nee, et is niet waar!
R+J: Spek!!
J: Roggebrood mit spek. Dat is een verweneri'je!
R: Holen jow mien melk es even vaaste Jaank. Dan zuwwe daor es even beslag op leggen.
J: Now, ik zol zo zeggen...aj' toch die kaante op gaon...
R: Die hadde zi'j vaast en zeker veur zien jaordag in huus.
J: Och heden ja, et is ok zo. Eins was ie vandaeg jaorig.
R: Ja. JANTSJE...JANTSJE, IS ZEKER NOG VEUR ZIEN JAORDAG, NOW?
J: Ssst!! Hool de snute, je. Dat zèg ie toch niet.
R: Zal ik jow es wat zeggen? Ik krieg hier now gewoon honger van. Lekkere honger bedoel ik. Honger naor nog zoen stok roggebrood mit spek.
J: Now, da's ok niet zo vremd. Uutaenlik hebben wi'j now ok al een mooi schoffien staon, niet waar? En et is nog altied wel in de bûtenlocht.
R: En dat maekt hongerig.
J: Now!

R: Oh, mar kiek daor es even. Bi'j Hindrik Knienestroeper. Een plaanke mit...mit... wòst a'k mi'j niet verzinne!

J: Och je, val dood. Wost?!

R: ZEG HINDRIK. HE, KNIENESTROEPER, LAOT DIE KIENDER EERST MAR ES FATSOENLIK HEUR BROOD OPETEN.

J: ZEG KNIENESTROEPER! KAN DIE PLAANKE MIT WOST NIET EVEN HIER OP AN? NEE...DIE PLAANKE MIT WOST!!!! (*Jantsje komt alweer andraeven*)
Ja, daank je wel. Daank je.
Och Riekie, wicht, kiek es even an: ham en kese... Ham, Riekie?

R: Now graeg, en ok wat kese misschien. Doe mar twee plakkies ham en een stokkien kese. Mar al een knàp stokkien.

J: Och kiek toch es, d'r ligt ok nog kiepe bi'j! Waarme Kiepe!

R: Daor woj' weer meensk van, van waarm vli'js.

J: Kiek die Jantsje now es vliegen mit al die plaanken en kommen. D'r komt gien aende an!

R: Mar dàt zicht d'r goed uut!

J: Now!

R: Man, man, dat liekt wel een brulloftsmaol.

J: Oooh, kiek hier...wottels, dat is heerlijk!

R: Haezepoties heb ik hier. Zeg, Jaank, hoe oold was Matten eins?

J: 33 loo'k...en nog meer kiepe...en nog meer vli'js

R: Eigies, eigies! Eigien Jaank?

J: Now, dat slao ik niet of.

R: En ik heurde van nog meer vli'js, Jaank?

J: Ja, kiek daor, naost de patries.

R: Oh ja.

J: Et is wel vule, een meensk komt hanen te kot. Zeg Jantsje, hebben jow ok nog een wat grotere plaanke?

(Jantsje brengt een plaanke)

J: Ja daankjewel. Kiek es Riekie, hebben we weer plak. Kan d'r weer wat bi'j!

R: Moej' die kleine van Hindrik Knienestroeper es zien. Dat kiend kan òk lekker eten!

J: Och ja zeg. Oe! Kiek, zi'j verslikt zich!

R: Ja, zi'j verslikt zich.
Zeg, Jantsje, hebben jow nog meer van die lekkere ham? De ham is op.

J: Knienestroeper!! Hé, die kleine van jow, die verslikt zich.
Moej' even ommedri'jen. Op 'e kop holen!!! Ja, of even op heur roggien slaon of zo!
Wat doen jòw now, Jantsje? Staoj' siepels te snieden of zo?

R: Já, Knienestroeper. Now bin jow tòch te laete.

J: Kiek d'r now liggen.

R: Mit d'r kiepepotien in heur haantien.

J: Kiepepotien?

R: Zeg, Knienestroeper, kiek es even of jow dat haantien nog eupen kriegen kunnen.
Da's nog een goed stok vli'js.

J: Zeg, Knienestroeper, dat zal haost wel donderdag wodden, daenk, veur die kleine.

R: Wi'j kunnen niet op donderdag.

J: Nee, dan moeten wi'j naor kondelaosie van Thijs Klaploper.

R: Knienestroeper, kuj' et niet op vri'jdag doen? Dan kommen wi'j ok.

J: Dan nemen wi'j Jantsje wel mit.

R: Ja krek, dan is die d'r ok es een keer uut!

Van Albrecht van Beyeren tot Grietmannen

(Baduhenna)

Ja, ja. Mar of dît now wel zoen historisch verantwoord stokkien was...dât weet ik niet heur.

Mar vot mar.

Die stried mit de bisschoppen van Utrecht, die zol nog tieden anholen. In feite beslaot dat een groot diel van oonze historie.

Mar d'r staot de Ni'jehooltpaeders en heur streekgenoten nòg wel meer te waachten.

Albrecht van Beyeren, Hertog Albrecht, komt d'r an. Hi'j krigt wat klaor, wat tot dan toe haost onmeugelik leek: de Stellingwarvers strieden saemen mit de Friezen! En dat zels ondere een Friese anvoerder! Dat speult him of in 1396. Een ongelieke stried trouwens, wat uutaenlik leidt tot et ondertekenen van een oorkonde, waarin trouw beloofd wodt an Albrecht van Beyeren, graaf van Holland. Wi'j heuren now bi'j Holland. Now, now, now...daor woj' bliede van!

Et is wèl in disse oorkonde van 6 juni 1399, dat de naeme Ni'jehooltpae veur et eerst nuumd wodt. Vandaor dat now et 600-jaorig bestaon vierd wodt. Al hebben wi'j in et begin al zien dat et toch stiekem wat anders zit...

Et is dan een zelfstaandige parochie, dat de kaarke het toch ok bi'j oons wat invloed kregen.

Daor het et verstrekken hulpe en brood veur de arme bevolking vanzels dapper an bi'jdreugen.

Ikke, Baduhenna, godin van de stried (en wat mi'j betreft ok een bietien van de Stellingwarvers) hebbe dat mar deur de vingers zien...

De ieuw daornao wodt kenmarkt deur nog meer gedoe mit de bisschop, die òk altied nog wat in de melk te brokkelen hebben moet. Et is zels zò bar, dat d'r in 1408 nog een boete deur die bisschop oplegd wodt, vanwege dat akkefietien in 1309. Kuj' naogaon. Da's dan ommes al honderd jaor leden! 35 schilden moet Ni'jehooltpae betaelen! En West-Ni'jbrockope 30 schilden! Of die arme Ni'jehooltpaeders de centen op 'e rogge gruuinen! Dat is vraogen om houweri'j. En ja heur, gaon we weer...

In 1413 komt d'r dan een ni'je overienkomst. Een ni'je boete, die in 8 jaoren betaeld wodden moet. Now, in 1434 is de boete dan blikber toch oflost.

Om wat steviger te staon wodden d'r tussen 1460 en 1475 verdregen sleuten mit de Drenten en de Grunnings. Zo...dât kan die bisschop mar in de buse stikken!

Naodat ok nog wat Schieringers, op weg naor de Vetkopers, hier huus kommen hollen, is et in 1498 et jaor van de waorhied. Iene Hertog Albert van Saksen krigt oons Stellingwarvers in et snottien. Hi'j pacht Friesland, en oons daorbi'j, veur 250.000 goold-guldens van keizer Maximiliaan van Oostenriek. Ja...van Oostenriek!!! Hoe wi'j daor zo bi'j verzeild raekt bin, is mi'j een raodsel. Gelokkig is die Oostenriekse invloed blikber niet al te groot west, eers hadden wi'j now wel allemaole in zoen "lederhose" rondhuppeld, now?

Omreden de Stellingwarvers ok tegen hertog Appie in et spier kommen, wodden d'r Saksische troepen legerd in Berkoop. Oeps! Daor wodt et al even anders van. Wi'j hollen oons dan ok veurlopig mar gedeisd.

D'r veraandert now nogal wat. Zo wodt Stellingwarf een Grieteni'j, da's in 1500.

De oolde, vertrouwde "stelingen" wodden opheven en we krieggen een "grietman". Lammert Piers hiet hi'j. Die wodt benuumd in 1504. Now goed, vaalt mit te leven...mar, wat misschien nòg wel slimmer is:...wi'j, vri'je Stellingwarvers...wi'j wodden een Friese grieteni'j...een Friese!!!

Nao Lammert Piers krieggen wi'j een grietman, die veur Ni'jehooltpae slim van betekenis west het: Lyckle Eables. Wi'j schrieven et jaor 1512. Hi'j is de stamvader van de familie Lycklama à Ni'jholt. En waor woonde de beste man? Juust: op de Friesburg. Kiek...ik bedoel mar...dan begriepen jim ok wel, wat heden-ten-daege eins et heufdplak van de gemiente wezen moest, now?!

In 1514 moet Lyckle Eables even van et teniel verdwienen, as de Geldersen opduken. Op 23 november van dat jaor....

Ach wat, dat kan ik allemaol wel vertellen, mar daor kunnen wi'j ok best even een lietien over doen. Luuster mar es...

Lyckle

Daor bin de Saksen
honderden soldaoten
Leve de Saksen,
volg ze in de stried

Ik wodde grietman,
zal wat zien gaon laoten
Ik bin de grietman
beter krieg ie niet

Vot weren de stellingen,
want et ti'j moest keren
Vot was de vri'jhied,
of wi'j 't wollen of niet

Want daor kwam Lyckle,
trouw steeds an zien "heren"
Lyckle, de Saks, van Friesburg

Lyckle Eables, lieve Lyckle
Jaoren grietman
Die het geschiedenis schreven

Mar doe, oe heden,
daor kwam de "Zwatte Hoop"

Die bin veur Gelre
strunen deur de lanen
Rovers van Gelre,
Grutte Pier veurop

Plunderen en moorden,
Friesburg daele branen,
Lyckle verjaegd en
Saksen an de strop

Mar, ah, gelokkig
gong et ti'j weer keren
Bourgondische Karel,
die kwam an de macht

En daor kwam Lyckle,
trouw steeds an zien "heren"
Lyckle, now Heer van de Liemburg

Lyckle Eables, lieve Lyckle
Jaoren grietman
Die het geschiedenis schreven

Da's oonze Lyckle
Lycklema à Ni'jholt

Lyckle Eables, lieve Lyckle
Jaoren grietman
Die wodde grietman veur 't leven

Da's oonze Lyckle
Lycklema à Ni'jholt

Lyckle Eables, lieve Lyckle
Wol niet ridderd
Want deugd alliend, dat maekt adel

Ja, deugd alliend, dat maekt adel

Echt, inkeld deugd, dat maekt adel

Et "Lyck"

(Baduhenna)

Lyckle Eables, man oh man, die het jaoren grietman van de Stellingwarf Westaende west. Blikber dee hi'j et aorig naor de zin van de "heren". In 1524, op de 13e oktober, besluit keizer Karel V temeensten, dat et grietmanschap veur de femilie Lycklema à Ni'jeholt arfelijk is. Die beste Karel hadde dus niet alliend vertrouwen in oonze Lyckle, mar ok in zien zaod. Lyckle weigert trouwens, zoas jim in et liet al heuren kunnen, om ridder te wodden. Mar goed, wi'j gaon veerder. De wereld om oons henne staot aorig op 'e kop. Weren wi'j niet allemaol verplicht kathieliek wodden, neffens keizer Karel temeensten? Now, dat was nao 1566 veurbi'j. Doe haj' de beeldenstorm. Ja...niet dat wi'j daor now vule van maarken. Mar hi'j was d'r wel...die storm. Dat, doe moest et catholicisme (mooi woord, hè?), dat moest verdwienen. En et calvinisme kwam d'r veur in et plak. Mar amper een jaor laeter moest op bevel van de Spaanse koning Philip II et catholicisme weer weeromme. Weer een jaor laeter, as Lodewiek van Nassau Grunningen binnen vaalt, kriegen de calvinisten et weer veur et zeggen. De beste man zit d'r koold een borrel op te drinken, daor in Grunningen, of daor kom die verhipte Spanjaarden weer an biezen. Alva veurop! Drie keer raoden...juust, et catholicisme was d'r weer. Alva wodt in 1572 versleugen, en de calvinisten nemen et heft weer in hanen. Ik weet niet hoe of et jim vergaot, mar ik wodde d'r knap duzelig van. Et liekt ja ommes wel een jojo! Dan hebben wi'j Germanen et toch mar aorig makkelik had al die ieuwen. Niet dat dat gejojo de Stellingwarvers now echt koold of waarm maekte, heur. In 1580 is dat geduvel veurbi'j: de reformaosie. Officieel verdwienen de kathelieken. Pastoors kunnen zich ommeschoelen laoten. Dan wodden zi'j gereformeerd predikant. Best je, doe waj' niet laoten kunnen, daenken wi'j in Ni'jehooltpae dan. De Goolden Ieuw, van 1600 tot 1700 verloopt betrekkelik kalm. Now ja kalm... Alles wodde aorig vri'jer. Letterlik en figuurlik! Meer draank, wief en gezang, za'k mar zeggen. En as d'r es iene ziek wodde, gong jow naor de piskieker of de zalfiessmeerder. De ieuwenoolde kruderi'je dee et ok altied nog best in oonze streken. Alliend was d'r doe nog gien winkeltien veur in Ni'jehooltpae. In 1712 gebeurt d'r weer es wat: d'r wodt een wolf vongen in de bos bi'j Ni'jehuple. Eerlik waar! Bi'j de Scheene krigt Albert Harmens uut Wolwege d'r iene te pakken. Dat levert 'm nog mooi 100 riekdaelders op ok! 't Zal Jaap van Tiemen toch niet west hebben, die hi'j daor te pakken kreeg?

De zeune van Albert Harmens uut Wolvege dot òk een vondst in de bossen rond Ni'jehooltpae.
 Disse Harmen Alberts...wat was et nog ienvooldig doedestieds now, mit die naemen?
 Now ja, in elk geval, die Harmen Alberts die vient in de bos, vlakbi'j Ni'jehooltpae...een liek.
 Ja, een liek! Oei, oei. Dan schrikken jow jow toch zeker ok et aepezoer! Daenk ie even uut kuieren te
 gaon...misschien hadde hi'j de meid wel mit...stroffelen jow daor zomar over een liek.
 De officiële stokken zeggen d'r dit van:
 "Het is een dood Lyck van een mensch sedert september 1745 al vermist, dat gebragt werd in de kerk
 aldaar en geschouwd werd door twee chirurgijns..."
 Kiek, dat et een dòd liek was, dat snap ik ok. En dat et van een meensk was ok nog wel.
 Mar om dat now naor de karke te slepen en deur twie, ja twie van die specialisten onderzuken te
 laoten... Wat moet dat wel niet kòsten? Iene specialist is ja al kwaoliek te betaelen...
 Now ja, et zal mi'j een mooie stinkeri'je west hebben in dat karkien van Ni'jehooltpae...
 Een liek dat al een jaor dood was, daor is et frisse donkt mi'j zeker wel van of...
 Ik stelle mi'j zo veur, dat de sectie ongeveer zò gaon is:

Et Lyck

*(Twie chirurgi'jns (A en B veur et gemak)
 Ien liek/geest (L)
 Jaank en Riekien(rouwproces) as geest,
 Gerardicus en Johannes(Christus Solus)as geest)*

De sketch speelt zich of in de kaarke. Op een taofel ligt et liek (een poppe, of iets dargelijks).
 Daoraachter, onzichtber veur et pebliek de geest van et liek, die laeter opstaot.
*De chirurgi'jns staon an et heufd- en voetenaende. Zi'j kunnen de geesten vanzels niet zien.
 Ze overleggen wat te doen...*

- A: Wel, collega, wat donkt jow d'r van?
 B: Now, collega, laoten we et corpus delictie eerst mar es globaal bekieken.
 A: Neem me niet kwaoliek, collega. Corpus oké, mar delictie...dàt moeten wi'j nog even
 ofwaachten.
 B: Akkoord, collega, krek waj' zeggen.

A en B bekieken et liek, om sporen van misdaod of iets dargelijks te ontdekken. Ondertussen
 overleggen zi'j veerder. Now en dan wodden ze onderbreuken deur geklop. Dat maekt hun al hoe
 benauwder.

- A: Gien letsel an et heufd te ontdekken, collega.
 B: Ok niet an de bienen, collega.

klop klop klop

- A: Wat is dat?! Heuren jow dat ok, collega?
 B: Ik dochte dat jow dat deden, collega. Om de schedel te kontroleren.

klop klop klop

- A: Daor hej' et weer, collega!
 B: Wat zol et wezen, collega? Moezen?
 A: Ja, op klompen zeker. Welnee, dat bestaat niet!
 B: Mar wat is et dan, collega?

klop klop klop

A: Et liekt wel een klopgeest, collega.

B: Een klopgeest!? Brr, collega!

klop klop klop

A: Krek doen, aj' niks heuren, collega. Wi'j gaon veerder.

B: Now, de butenkaante liekt mi'j in odder, collega.

A: Zuwwwe dan mar, collega?

B: Ja, ja, ja! Mag ik, collega?!

klop klop klop

A: Krek doen, aj' niks heuren, zee ik. Jow meugen, collega. An jow de ere.

B haelt een groot mes te veurschien en sniedt et liek van boven tot onder eupen

B: Bah, wat een locht, collega!

A: Now, zeg dat wèl, collega.

A en B deinsen achteruut. Op dat moment staot de geest van et liek op. Hi'j rekt zich uut en zegt:

*L: Man, man, man. Dat zol tied wodden. Ik ligge al tieden te kloppen en te doen.
Kiek, dood is niet leuk...op zich...Mar aj' d'r as geest dan ok nog niet uut kommen
kunnen.Now, dan bij' hielemaol mooi klaor. Now ja, vot mar. Et is lokt.*

A: *Wi'j zullen toch veerder moeten, collega.*

B: Ik daenk et ok, collega. Laoten wi'j d'r mar es even in kieken (*Dat doen ze dan ok. Over heur
schoolder kiekt L mit*)

L: Now, now. Knap bin 'k nooit west. Mar aj' zowat een jaor dood in de bos liggen wodt et
d'r beslist niet beter op.

Oh, dus zò zag ik d'r van binnen uut!

A: Wonderlik, collega. Dat d'r nog zovule goed bleven is. (*haelt de daarms d'r uut*)

B: Dat kuj' wel zeggen, collega. Kiek es even an, daor hej' de maege ok al.

L: Now, daor zal wel niet vule meer in zitten daenk.

B: Daor zit niet vule meer in, collega.

L: Dat zeg ik toch krek, onneuzele!

A: Kiek es even, oj' sporen van vergif vienen kunnen, collega.

L: Ja, of wat te eten. Zol ok niet gek wezen. Ik vaaste al een jaor!

B: Nee, collega, gien sporen van vergif.

A: Dan gaon we veerder, collega. Et hatte.

L: Zeg, manluden. Willen jim daor wel es even rap van of blieven!

B: Et kon wel breuken wezen, collega!

A: Dat liekt mar zo, collega. Da's de oolderdom.

L: Ja precies: ik bin oolder en jim bin dom. Man, man. Naotuurlik is mien hatte breuken!
Jim moesten es weten...

B: Zeg, collega. Ik keek nog es in de maege, now?

A: Ja, collega, en wat doe?

B: Now moej' toch es zien wat ik hier hebbe! Een wottel.

A: Een wottel?

B: Ja, een wottel!!! (*haelt een "alruun-wottel" mit een plokkien haor teveurschien*)

Jaank en Riekien op

J: Zee d'r hier iene van wottel?

R: Bin d'r ok kiepepoties, dan?

J: Ik zol et niet weten, Riekien. Mar een dooie is d'r al, dus jow weten et mar nooit!

R: Joepie! Kondolaosie!

J: Kanen!!!

A: Wat een rere wottel. D'r zit haor op.

B: Zol 't schimmel wezen? (*roekt*)
 J: Zee d'r iene schimmelkese?
 B: (*Legt wottel daele*) Nee!
 J: Oh, jammer.
 R: Och, meneer. Hebben jow ok wat te drinken?
 L: Nee, dat he'k niet. Was et mar waor.
 J: Hé, kunnen jow oons heuren?
 L: Ja, en zien ok...tot mien spiet.
 R: Bin jow òk een geest dan?
 L: Jawis, dat bin ik.
 A: Wi'j moeten mar es even overleggen, collega.
 B: Ja, dat liekt mi'j ok et beste. Die wottel, dat weet ik nog zo krek niet.
 A: Nuver spul, collega, nuver spul.
 J: Heuren jow bi'j disse kaarke? Bin jow een kaarkgeest of zo?
 L: Nee, ik heure niet bi'j de kaarke. Ik bin zo krek uuttreden.
 R: Oh, vunnen jow de kaarke niks?
 L: Dat bedoel ik niet. Ik bin uuttreden uut mien lichem...of wat d'r van over is.
 J: Och heden, jow bin een ni'jen iene! Now kom mar, dan zullen wi'j jow de knepies van et vak wel even bi'jbrenge (*gaon in een hoekien staon te "praoten"*)
 A: Ik stelle veur de lever te bekieken, collega.
 B: Goed idee, collega (*tegere op zuuk naor de lever*)
 R: Zeg, luuster es even. Jow bin now wel dood en geest en zo. Mar hebben jow eins de zegen wel had?
 L: Zegen had?
 J: Ja, dat Petrus jow d'r in laot!
 L: Oe heden nee! Hoe moet dat now?
 J: Waacht mar mannegien. Regelen wi'j veur jow. Op slot van zaeken bin wi'j hier in een kaarke now? (*fluit op heur vingers*) Hé, jonges! Kom es even.

(Gerardicus en Johannes kommen op)

L: Wie bin jim?
 Ger: Nee, da's foutum (*let op: um = oem*)
 L: Foutum?
 Joh: Ja, da's verkeerdus (*juust: us = oes*)
 L: Wät is verkeerd?
 Ger: Jow vreugen: wie bin jim?
 Joh: Dat moet wezen: wie wàren jim?!
 L: Neem mi'j niet kwaolik. Wie wàren jim?
 Ger: Gerardicus en Johannus.
 Joh: JohannES!!!
 Ger: Wi'j kommen jow de zegen brengen
 L: Hej' dan ok wat te drinken bi'j jow.
 Joh: Straks!!! (*Ger en Joh beginnen te prevelen*)
 A: Aha, collega! Daor is de lever al.
 B: En in uutzonderlik goeie staot.
 L: Ja, vienen jow dat gek! Die is lange hooldber, heur. Da's grif 60 percent!
 A: Daor is ok niks biezunders an te zien, collega. Hi'j is wat groot, da's alles.
 B: Ik daenke, dat wi'j et mar holen moeten op en netuurlike dood, collega.
 L: Ja, want ik bin netuurlik dood. Dat zie'k zels òk wel.
 A: Laoten wi'j d'r eerst nog es een nacht over slaopen, collega.
 B: Ik bin bange, dat wi'j d'r wel nooit hielemaol achter kommen zullen, collega.
 (*A en B of*)
 J: Hè, hè, rust!
 R: Meugen wi'j jow now dan kondoleren?

L: Ik hebben niks an te bieden!
J+R: Oh...now...laot dan mar.
Ger: Mar vertel es. Hoe bin jow now eins overleden?
L: Now kiek, dat zal ik jim uut de doeken doen. Ik was dus gewoon een aentien an et kuieren in de bos. Ik wol mien knienestrikken even kontroleren. (*de geesten tegere of, onderwegens vertelt L veerder...*) Ik lope op 'e Scheene an, zie ik me daor inienend van die witte gedaonten veur mi'j op et pad....

Baeke Kerstes Jellema

(*Baduhenna*)

Vaalt et jim ok op, dat aj' de geschiedenis van oons volkien zo es bekieken, dat d'r wel slim vule knokt wodde, meensken sneuvelden en zo meer? Triest mar waor, et bin de hadde feiten. Now ja, mit een kwinkslag kuj' d'r ok nog wel wat, ik zol hâost zeggen, wat fleurigs van maeken. Et leven gong deur. In 1748 is d'r nog wat oproer om de belastingen. In 1749 telt Ni'jehooltpae 23 gezinnen en 107 personen. Neffens de geschriften "*allen van goeden stand en geen armlastigen*" Now. da's mooi, niet?
Onder bewiend van predikant Gerhardus, niet te verwarren mit die Gerardicus van zoëven, wodt in 1755 de kärke verbeterd.
In 1758 wodden wi'j weer es plaogd deur de veepest. Dat hadden wi'j in 1740 en 1745 ok al had. Butendat was de huj-oogst ok nog bar min. Jim kun jim misschien veurstellen, dat de wanhoop dan groot is in Ni'jehooltpae en omkritten.
As d'r dan in 1770 ok nog de pokken uitbreken en d'r een stokmennig slim strenge winters kommen, dan is de ellende al hielemaol niet meer te overzien.
En krek aj' mienen in rustig vaerwaeter kommen te wezen, is d'r al weer een volk dat de baos speulen wil: de Fraansen. Mit dat kleine mannegien, Napoleon, in 1795. Overal wodden toespraken hullen over "Vri'jhied, Gelielhied en Broederschap". Ok hier. D'r wodden vri'jhiedsbomen plaant en alles wat mit Oranje te maeken het wodt verbeuden.
Hé...waacht es even...zee ik verbeuden? Kiek, da's et mooiste wat d'r is, toch? Verbeuden dingen doen. Daor weten Stellingwarvers wel raod mit. Butendat, overheersers hebben ze altied al spul mit had. Dus...de bongel d'r in!
Mar de Fraansen bliieven. Napoleon benuumt zien breur Lodewiek tot keuning der Nederlanden. Een allemachtig slechte keuning: altied ziek, zwak en misselik...en mit een gat in de hanen...daor koj' een vri'jhiedsboom in plaanten!
In 1811 gebeurt d'r wat belangrieks. De burgerlike staand wodt invoerd. Alle meenslen moeten een familienaeme, een aachternaeme verzinnen. Een flink diel laot et zo et was. Bauke Klaossen bleef Bauke Klaossen. Ere meensken keuzen heur beroep as aachternaeme: De Boer, Kuper, Bakker.
Mar d'r weren ok goenend, die dochten dat dat mit die aachternaeme flauwekul was, dat toch zo weer veurbi'je wezen zol. Zi'j bedochten de vremdste naemen, waor as zi'j in laeter jaoren mar muilik weer van of konnen: Poepjes en zo meer.
Ok moeten, mit de komst van de burgerlike staand, jongknaopen dienen in et Fraanse leger. Ni'jehooltpae het daor ok een veurbield van, in de persoon van Baeke Kerster Jellema. Hi'j gong as tokrieder, dat is de berieder van een peerd dat een kanon trekken moet, mit Napoleon naor Spanje en laeter naor Duutslaand. Dat liekt mi'j wel een lietien weerd.

Baekes Kerstes Jellema

Onder vremde waopenrokken
mit Napoleon op pad
Moej' in vremde lanen knokken
Hebben jow ooit een keuze had?

Veer van huus
van heit en mem
Veer van die
jow grootbrocht hebben

In die wereld
vol gevaoren
Bij' ze kwiet:
jow kienderjaoren

Op naor Spanje, mit de Fraansen
nemen jow 't waopen in de haand
Moej' naor Fraanse piepen daansen
vechten veur heur vaderlaand

Vechten veur geliekhied, vri'jhied
broederschap, zo numen zi'j dat
Vri'j van wie, dat zeggen zi'j jow niet
En geliek? Geliek an wat?

Veer van huus
van heit en mem
Veer van die
jow grootbrocht hebben

In die wereld
vol gevaoren
Bij' ze kwiet:
jow kienderjaoren

Onder vremde waopenrokken
nòg as Fraans soldaot op pad
Gaon jow now in Duutslaand knokken
Hej' jow portie nòg niet had?

Al dat leed trekt diepe sporen
en jow gaon, zo rap as 't kan,
naor et plak waoj' bin geboren:
Ni'jehooltpae! Ik komd d'r an!

Weer naor huus
naor heit en mem
Weer van die
jow grootbrocht hebben

Eind'lik thuus
veer van gevaoren
Mar verleuren
jow kienderjaoren

Scheerbaos

(Baduhenna)

Baek Kerstes Jellema. Die moet wat mitmaekt hebben. Et verhael wil, dat hi'j op de teroggeweg, et laetste stok mitreden is mit een boerewaegen. Hi'j raekte an de praot mit de boer die et peerd mende. Pas een hiel stok veerderop kwamen ze d'r achter, dat die boer de heit was van Baek.

Kuj' naogaon, wat die jaoren van zwarven, zwoegen en zwieten in Spanje en Duutslaand daon hadden!

In 1813 wodt Napoleon bi'j Leipzig versleugen, en wi'j kriegen twie jaor laeter een keuning.

Preens Willem Frederik, oftewel Willem I, wodt keuning der Verienigde Nederlaanden. We bin een keuninkriek. Is et niet geweldig?!

Tiedens Willem I zien wi'j Willem Anna van Haren, Pomperus Onno van Viersen en Nicolaas van Heloma as grietman veurbi'j kommen. Die laetste hoolt dat 30 jaor vol.

In 1825 was d'r waetersnood Op de 3^e febrewaori van dat jaor brekt d'r een Noordwester-storm los.

En et regent dat et giet. Wi'j in Ni'jehooltpae wusten, vanwege de hogere ligging op de zaandrogge, de voeten aorig dreuge te holen. Wel zal d'r van oonze grootgrondbezitters Butenga, Scheenstra en de Karke et nodige laand onderlopen wezen.

1840: Willem II komt. Nee, niet de voetbalverieniging, de keuning!

Negen jaor zal hi'j blieven.

In 1848 kriegen wi'j de grondwet.

Een jaor laeter keuning Willem III.

Oonze eerste burgemeester komt in 1851. In 1850 was hi'j grietman wodden, en daormit een jaor laeter automatisch burgemeester, as de gemientewet in warking treedt.

In 1858 vermeld heufdonderwiezer Van der Meer van Ni'jehooltpae, dat de bossen aorig verminderd bin. In Ni'jehooltpae bin dan 39 huzen, meest boerebedrieven. We hebben 228 inwoners, eerlik verdiel over de beide geslachten. De ni'je schoele is bouwd in 1854, en in 1858 gaon d'r 70 kiender naor toe.

Kiek, en daor moeten wi'j es even over praoten...Die 70, dat haelen wi'j vandaeg de dag niet meer. Daor kan toch zeker wat an daon wodden!

In 1863 krigt die Baek Jellema van zokrek een leunstoel anbeuden. Hi'j wodt dan huldigd as oold-soldaot.

Vanof 1880 komt et socialisme wat op, onder leiding van onder eren Domela Nieuwenhuis, die ok in oonze buurten komt praoten. En praoten kan ie!

Et aende van de 19^e ieuw brengt nog misoogsten, armoede, moezen en economische crisis.

En zo kommen we in de 20^e ieuw. Wilhelmina is inmiddels keuninginne, mar dat vienen wi'j allemaole wel best. In 1900 moeten de kiender verplicht naor schoele en 13 jaor laeter mag Hendrik Boterkoper zien stoomzuvelfabriek uutbreiden. Vlak veur de Eerste Wereldoorlog.

Now ja, van de tied daornao is al et ien en aander bi'j de reünie van de schoele verteld.

De crisisjaoren leuten ok bi'j oons heur sporen achter. Van de ere kaante gong de industriële ontwikkeling mar deur en deur. Aj' et allemaol goed bekieken bin de ontwikkelingen in de laetste 100 jaor wel slim vlot gaon... vergeleken bi'j de ieuwen daorveur...

Dan die ellendige Twiede Wereldoorlog. Veur een groot diel speulde dat zich veer van Ni'jehooltpae of. Toch gong et ok hier niet hielemaol ongemarkt veurbi'j. Gelokkig ston de overgrote meerderhied van oons an de goeie kaante. Dat bliekt wel uut et grote antal onderdukers dat hier daelestreek. En die hadden et hier mar goed. En dan zundag in et iesbaenbos bi'j mekeer, veur wat verdivedaosie.

Toch eins ok wel mooie tieden.

Lezen koj' ok, aj' dat wollen, in de oorlog. D'r was toch een bibliotheek?!

Now ja, bibliotheek...d'r weren in elk geval boeken te lienen. Boeken, die uut Noordwolde haeld weren deur Feike Oosterhof. Koj' mooi even lezen, aj' in de stoel zaten veur knippen en scheren.

Wiels moeke de vrouw bi'j Aukje in de winkel ston te wiespraoten.

Zollen doe òk al, krek as tiegenwoordig, de "wereldperblemen" bi'j de kapper bepraot wodden?

Of wodde d'r warklik alliend mar scheerd, knipt en ...en...en nòg wat toch?

Zullen wi'j es kieken?

Scheerbaos

(3 mannen, twee vrouwen)

Et volgende stokkien speelt zich of bi'j Feike en Aukje Oosterhof.

Feike zal krek een klaant scheren: Klaos.

Op een stoel zit Albert te waachten op zien beurt.

Aukje is in de krudenierswinkel en komt now en dan binnenlopen.

Trijntje (al wat oolder) is as klaant bi'j Aukje.

Fei: Moet de kinne mar weer kael? (*hi'j doet Klaos een maantel omme en een pepier om de nekke*)

Kla: Feike maot, smiet d'r mar wat vergulde haand tegenan!

Fei: Klaos, kerel, wat zit ie dikke in de baord vandaege.

Hej' d'r kiepestront opsmeerd van de weke?

Kla: Dat zoj' al zeggen, hèn? Fiek et d'r mar es netties of.

Fei: Ik doe mien best. (*hi'j begint Klaos flink in te zienpen. Deur al die scheerziepe wodt et veur Klaos al wat muulik praoten*)

Alb: Now, now, Feike, jow kon d'r wel een sunderklaos van maeken willen!

Fei: Smiet d'r mar wat vergulde haand tegen an, zee hi'j toch?

Kla: Hmm, mmpf.

Fei: Ja, ja, holen jow jow now mar stille. Daomiet sniede ik jow nog in de strotte!
(*begint te scheren*)

Kla: Hmmm, mmpf! Veurzichtig!

Fei: Ja, ja, ik doe mien best.

Alb: Zeg Feike, wi'j kommen nog àl iene te kot, hèn?

Fei: Iene te kot, Albert?

Alb: Ja, jow weten wel...

Fei: Oh, zo. Oh, mar dat komt wel goed, je.

Kla: (*stikt haand omhogens*) Hmmm, mmpf!! (*wiest op 'm zels*)

Alb: Wat zeggen jow, Klaos?

Kla: (*wiest weer op 'm zels*) Hmmm, mmpf!!!

Alb: Ja, dat begriep ik wel. Jow ok! Mar dat bedoel ik now: dan kommen wi'j d'r nog al iene te kot!

Fei: En ik zegge, dat dat wel goed komt.

Auk: (*komt binnenlopen*). Wat zeden jow, Feike? Wàt komt wel goed?

Fei: Oh, Albert zegt krek, dat we nog iene te kot kommen.

Auk: Oh, mar ik bin d'r ok nog, heur! Mar zeg es even, hadden wi'j niet nog aargens suker?

Fei: Ja, net ni'j binnen. Zal nog wel aachter liggen.

Auk: Oh ja, dat zol kunnen (*of*).

Fei: Ziej' wel, Albert. Aukje is d'r ok nog. Alweer een perbleem oplost.

Alb: Ja, ja...mar, eh...a'k eerlik bin, vien ik d'at niet zoen goed idee...

Kla: (*wiest op 'm zels*) Hmmm, mmpf!

Alb: En Klaos ok niet, ziej' wèl!

Fei: Och, now ja, d'r komt misschien zo nòg wel iene te scheren.

Alb: Kuj' niet wat hadder? Et duurt allemaol wel slim lange vandaege.

Fei: Hej' haost, Albert. Haost om thuis te kommen.

Alb: Now nee, niet om thuis te kommen...Mar daomiet gaon wi'j toch nog al even...

Fei: Ja, ja, a'k hier klaor bin.

Kla: (*wiest weer op 'm zels*) Hmmm, ikke ok!

Fei: Ja, ja, jow ok. Zit now mar even stille, dan kan 'k opschieten.

Alb: Bin de jongen niet thuis, Feike. Misschien dat ien van de jongen wel...

Fei: Nee, die bin d'r niet. En hool jow now es even stille, dan kan ik deurwaarken.

Zo, Klaos, jow kun d'r weer even tegenan. (veegt Klaos mit en doek de rest scheerschoem van et gezicht. Klaos staot op en vuult an zien kin)

Mooi waark, maot. Gien druppel bloed en zo glad as et ies op 'e Kuunder.

Alb: Oh ja, as et ies op 'e Kunnder?

Kla: Ja, as et ies op 'e Kuunder.

Alb: Now daenk d'r mar omme, daj' d'r dan niet deurzakken. Jehannes Visser is d'r niet om jow te redden!

Kla: Ha ha, daor hej' geliek an. Was die d'r now mar àl. Dan hadden jow niet meer iene te kot had!

Fei: Krek zo aj' zeggen, Klaos. Now...kom op Albert. Zitten ieje.

Alb: *(gaot zitten, krigt maantel en zo omme)* Toch was dat doedestieds wat. Tjonge jonge! En daor hebben wi'j ok nog een zwembad an overhullen ok!

Kla: En een badmeester!

Alb: En kleedhokkies! Van Piet.

Fei: *(ziept Albert in en gaot an 't scheren)* Da's waor. Om 1925 henne was dat, of niet?

Kla: Krek, et was 1925. Ik wete et nog, want et was etzelde jaor, dat doomnee Hofstee een auto kreeg.

Alb: Hmm, mmmmpf *(doem omhogens)*

Kla: Wat zeggen jow, Albert?

Fei: Hi'j zegt, dat dat klopt.

Kla: Oh.

Fei: Ja, dat was wat...een auto...

Alb: *(stikt ien wiesvinger in de locht)* Hmmm, mmmmpf.

Fei: Ja, ja, dat weten wi'j now wel: wi'j kommen iene te kot.

Auk: *(komt krek weer binnen)* Zitten jim daor now nòg over te zemelen. Ik zee toch krek: ik bin d'r ok nog. Ik doe wel mit.

Kla: Ja, ja...now, misschien blief ik ok wel niet. Misschien gao'k toch mar mittien op huus an.

Fei: Ach nee, je. Blief nog even zitten. En wat was d'r, Aukje? Woj' wat vraogen? Of hebben jow die suker now nòg niet vunnen?

Auk: Jaowel, ik wol even vraogen of ik ok koffie zetten moete.

Kla: Lekker. Mit suker!

Fei: Ja, doe mar.

Auk:: *(of)* Mooi, za'k drekt even doen.

Kla: Betael ik jow now daomiet ok 8 centen veur scheren en koffie, Feike?

Fei: Ik bin Haringsma niet!

Kla: Nee, dat klopt! Jow bin Haringsma niet. Jammer, trouwens...

Fei: Hoe dat zo?

Kla: Now zie, ik hebbe een koe, die ziek is...

Fei: Ha ha! Ja, ja, dat zal wel weer. Bin jow d'r ok mit naor de veearts west?

Kla: Jazeker, ha ha..

Fei: En...wat zee de veearts?

Kla: Kopziekte!

Alb: *(komt overaende)* Hmmm, mmpf, dacht!

Kla: Wat zeden jow?

Alb: *(veegt schoem van de mond)* Had ik wel gedacht!!! *(let op: in et nederlaans!)*

Kla: Ha ha ha, precies!

Fei: Jim moeten niet zo spotten, mannen. En Albert, blief zitten! Ik bin haost klaor.

Auk: *(komt op)* Now, de koffie is daomiet klaor heur. Oh waacht, d'r is iene in de winkel. *(of)*

Kla: Zeg, Feike, even zonder gekhied. Aukje moet daomiet mar niet mitdoen heur.

Fei: Waoromme niet? Zi'j kan et best.

Kla: Jaowel...mar, eh... Now ja, want vienen jow, Albert?

Alb: *(schuddekopt driftig)* Hmmm, hmmm, mmmmpf!!!

Fei: Now ja, we zien wel. Mar waoromme willen jim dat dan niet? *(Aukje en Trijntje kommen op)*

Trij: Zo, zo. Zitten de mannen weer te wiespraoten?

Fei: Ah goeie, Trijntje. Och, ja, aj' hier de hiele tied zitten te zwiegen is d'r òk niet vule an, wel?

Trij: Zo is 't, Feike. Mar aj' aliend mar praoten, komt et mit et knippen vanzels niet goed! Daomiet knippen jow aarme Albert et haor nog schieve of.

Auk: Och, dat geft niks, heur Trijntje. Ik zegge mar zo: schieve kutten pissen ok!

Fei: *(kwaod)* Ja...zò kan et wel weer Aukje. Gaon jow mar es even bi'j de koffie kiekken.

En as Trijntje wat beter keken hadde, dan hadde zi'j zien dat ik Albert niet knippe, mar schere!

Trij: Heden ja, et is ok zo. Now ja. Et was ok mar een grappien.

Kla: Zeg, Trijntje. Moet jow Bart niet scheerd wodden? Hael 'm aandere even op je.!

Trij: Nee heur, mar waor hebben jow Bart veur neudig dan?

Kla: Now, wi'j kommen nog iene te kot.

Trij: Aukje is d'r toch?

Fei: Dat zien de heren niet zo zitten, loo'k.

Alb: Hmmm, mmmmpf.

Trij: Dat zal wel waor wezen, Albert. Mar ik verstao d'r niks van.

Fei: Laot mar, Trijntje.
Hoe is 't trouwens mit buurvrouw?

Trij: Och...et gaot. Et zal wel moeten slieten, hè?

Kla: Ja, ja. Toch was et nog een gedoe heur, mit die kiste.

Trij: Wat bedoelen jow, Klaos?

Kla: Now ja, kiek: aj' vier dregers hebben...en iene daarvan is een aorig aentien kleiner dan de ere drieje...now, dan...dan drokt de last zwaor op de schoolder, za'k mar zeggen!
He'k temeensten heurd, heur? A'k liege, lieg ik in kemissie!
Jow weren d'r toch ok bi'j, Feike?

Fei: Now nee, niet bi'j et dregen. Oonze Joop het mi'j vervongen. Ik kreeg die dag haost gien aosem now. Oflegd he'k al!

Trij: Gong dat wat?

Fei: Och meensk, hi'j hadde de haansken nog an!

Kla: Ha ha. Dàt zal mooi leken hebben!

Trij: Ja, zo beleven jow nog es wat. Ik zal es weer op huus an. Enne...Klaos...Bart komt niet!

Kla: Jammer.

Fei: Now, Albert: klaor! (*doet maantel en zo of*) Dan now naor de koffie. En Aukje doet mit.

Alb: Now, veuruut dan mar weer.

Kla: Tja, d'r is gien ere vierde man, now?

Fei: Wat hebben jim d'r toch op tegen as Aukje mitdoet?

Alb: Och, wi'j meugen graeg even een kaortien bi'j jow leggen.
Mar die Aukje, die is altied zo foel mit kaorten!

Kla: Ja, en weten jow wat et slimste is, Feike?

Fei: Now?

Alb + Kla: Zi'j wint et ok nog altied òk!!!

Oons dorp

(Baduhenna)

Ja, ja, et is eerlik waor meensken.
Bi'j Feike Oosterhof kwamen jow te scheren, mar ok te kaorten. Vaaste prik
En die Albert, die het in de oorlogsjaoren dapper an et kaften west mit al die boeken uut Noordwolde,
die veur oonze bibliotheek weren.
En zo weren d'r nog wel meer winkelties en zo meer in Ni'jehooltpae.
Toch zunde eins, dat al die kleine middenstaand uut oons mooi dorpien verdwenen is.
Dat komt nooit meer weeromme.
Mar goed. Ok de Twiede Wereldoorlog gong veurbi'j.
Tied veur wederopbouw. We kriegen gas, waeter, elektrisch in alle huzen. Now ja, niet allemaole
toegelijke vanzels. Daor gongen ok weer hiel wat jaoren over henne.
Ni'jehooltpae krigt ok nog wat aandere: een KI-Station.
Gelukkig bin d'r nog meensken, die oons vertellen kunnen over de oflopen 60, 70, 80 jaoren.
Van "Et Woud der paden", de uitvoeringen van VIOS, de straatjongen, et zwembad in de Lende,
Lapstra, Lok, Haringsma...
Gelukkig bin d'r zels ok nog meensken, die stokkies van vroeger beweerd hebben. In een oolde
schoedeuze, of een kassien. Of misschien in een album mit mooie plaeties...

Dorp

Thuus he'k een kaaste mit een lae
waor'k et verleden in bewaer
op knipsels, foto's en zo meer
Wat schoeleschreffies liggen d'r ok
en een vergeeld, oold kraantestok
Et toont oons dorpien van weleer
Ja, kiek, dit moet de hoeke wezen (zeg: ween)
dat is al een mooi schoffien leden
Et winkeltien van Geert en Hennie
Daor tegenover et kefee
De Schieve Deure, d'r weren twee
Zoen plaetien, dat herken ie

En langs de Heufdweg speulen kiender
heur spel veraanderde haost niet
Want ok al broest et leven veerder
Een kienderlach heur ie altied

In '25 gong 't haost mis
zes meensken zakten deur et ies
Johannes Visser het ze red
Hi'j moest doe drekt badmeester wodden
daor bi'j de Lende, in de kom
Had Pieter hokkies daele zet

En daor, ston daor niet de fabriek?
Van Boterkoper, is et niet ?
Die dri'jde nog op stoom, moej' weten
Al die herinneringen bin bleven,
wodden now en dan wat overdreven,
mar zeker niet vergeten

En langs de Heufdweg speulen kiender
heur spel veraanderde haost niet
Want ok al broest et leven veerder
Een kienderlach heur ie altied

Teniel bi'j Lapstra, mit bal nao
"t Woud der paden" speulde daor
Mar VIOS was ok altied raek
De onderdukers, weej' nog wel?
Op zundag zat et hiele stel
in 't iesbaenbos veur wat vermaek
En scheren bi'j Feike Oosterhof
en even kaorten achterof
Et dorp hat zoveul te beleven
Die oolde tiden bin veurbi'j
Mar soms beleven jow ze opni'j
deur diepe in 't geheugen te greven.

En langs de Heufdweg speulen kiender
heur spel veraanderde haost niet
Want ok al broest et leven veerder
Een kienderlach heur ie altied
Ja, ok al broest et leven veerder
Een kienderlach heur ie altied

Slot

(Baduhenna)

En now gaon we et pad naor 2000 in
Nog even, dan hebben wi'j et ni'je millennium haeld.
Een volgende stap, of een ni'j begin?
Nog Stellingwarfs, of ien Europese tael?

Dan zal bliken: bin wi'j millenniumproof?
Doet oons computertien zien waark zo et heurt?
Me donkt da'k daorveur niet bange wezen hoef.
Daor bin wi'j Ni'jehooltpaeders vuul te nochter veur.

Misschien zie ik jim, zo mit mekeer

Of aandere misschien jim naozaoten wel
over een jaortien of honderd weer
bi'j weer een ni'j jubileumspel

Alhoewel...zoen fesien is zo reer nog niet...
hebben wi'j et volgend jaor niks te vieren?
601? Da's gien jubileumtied
Es kieken...luuster even hier

As wi'j now es ofpraoten, dat dat gedoe mit dat vuur en spul,
van de familie Knuppel, weten jow nog wel?
dat dat zich ofspeulde in... 98000 veur nul.
Dat zal wel niet hielemaol kloppen, mar stèl!

Dan wodden wi'j dus et volgend jaor
al 100 000 mit mekeer
Now, maek jim d'r mar veur klaor
We pleuren hier zo wéér een tente neer

Veurlopig hope ik dat et jim goed gaon zal,
tesaemen in jim Ni'jehooltpae, jim plak
Ik zels ziel et vanof mien wolkien al,
ik bekiek et wel, op mien gemak

Vanaovend hebbe ik jim in voegelvlocht
jim rieke geschiedenis uut de doeken daon.
De speulers brochte et hier veur et locht
en dat is ze donkt me hiel goed of gaon

Historisch verantwoord, misschien soms ok niet
mar och, as et et gaepen mar weerd was, now?
Tot een ere keer, in een ere tied
dan kom ik zeker nòg es daele bi'j jow

Slot: Ni'jehooltpae!

(allemaole vanzels)

refrein: Ni'jehooltpae! Ni'jehooltpae!
Al zes ieuwen hebben jow op jow naeme staon
Ni'jehooltpae! Ni'jehooltpae!
Dat et jow nog jaoren goed mag blieven gaon
Ni'jehooltpae! Ni'jehooltpae!
In ien aovend kwam hier jow hiele leven veurbi'j
Ni'jehooltpae! Ni'jehooltpae!
Jow geschiedenis wodt rieker, alle daegen weer opni'j

Jim kregen op jim bodtien
een blik in et verleden
Een lochien, ja een spottien
op wat west het tot heden

Jim zagen dit, jim heurden dat
Veur elk wat wils, veur elk wel wat
Betrouwber ècht, zo hier en daor
mar soms alliend mar bi'jna waor

refrein: Ni'jehooltpae! Ni'jehooltpae!
Al zes ieuwen hebben jow op jow naeme staon
Ni'jehooltpae! Ni'jehooltpae!
Dat et jow nog jaoren goed mag blieven gaon
Ni'jehooltpae! Ni'jehooltpae!
In ien aovend kwam hier jow hiele leven veurbi'j
Ni'jehooltpae! Ni'jehooltpae!
Jow geschiedenis wodt rieker, alle daegen weer opni'j

En het et jim voldaan zo
dan doet oons dat plezier
Dan kunnen wi'j rustig gaon now
mar blief nog al even hier

Veur nog een slok, een betien praot
Kom, blief even hangen, gao nog niet vot
Wi'j zien jim vast wel gauw es weer
Dit was et dan, wi'j hebben niet meer

refrein: Ni'jehooltpae! Ni'jehooltpae!
Al zes ieuwen hebben jow op jow naeme staon
Ni'jehooltpae! Ni'jehooltpae!
Dat et jow nog jaoren goed mag blieven gaon
Ni'jehooltpae! Ni'jehooltpae!
In ien aovend kwam hier jow hiele leven veurbi'j
Ni'jehooltpae! Ni'jehooltpae!
Jow geschiedenis wodt rieker, alle daegen weer opni'j
Ni'jehooltpae! Ni'jehooltpae!
Jow geschiedenis wodt rieker, alle daegen weer opni'j

Tips veur de regie

Graeg zol ik op disse bladzieden wat tips geven willen bij de verschillende pergramme-onderdielen. Let wel: tips! Beslist gien anwiezings. Van anwiezings willen jow graeg dat ze opvolgd wodden. Tips bin vrijblijvend..en zo hebbe ik dit ok bedoeld. Et is now ien keer zo, day' as schriever al een bepaold beeld veur ogen hebben bij hetgeen jow schrieven.
Dat, ik zol zeggen: kiek mar wat of jow d'r mit doen!

Baduhenna.....is een oolde, Germaanse godinne. Zij speelt de rolle van "liem". Dat wil zeggen, zij plakt et geheel an mekere.
Ik stelle mij heur veur, zittend op een wolke. Dus eins min of meer daele kiekend op et eerdse gepeupel..
Et zal dudelik wezen, dat degene die disse rolle speulen gaot, d'r niet nog een rolle bij doen kan. Et liekt mij een goed idee, as Baduhenna uut een groot boek veurleest..

In den beginne.....Hier komt et op de timing an. An bepaolde riedelties in de muziek is te herkennen, wanneer een nij couplettien start. Indien meugelik (in een tente vaalt dat niet mit) zol hier mit lochteffekten waarkt wodden kunnen.

De oersprong.....Et spreekt veur zich dat hier berevellen of zoks zowat uut de kaaste moeten. Veerder zie ik knuppels en dargelik spul veur mij.

Stried.....wisselzang tussen ien of meer "vertellers", die de coupletten zingt/zingen en een stok of wat roege Stellingwarvers, die et refrain veur heur rekening nemen.

Van witte wieven...Hendrik en Frouke bin een aarm stel. Et husien waor ze veur zitten, is dan ok meer een hutte. De armoede is in die tied (om en naobij 500) slim groot. Hendrik en Frouke bin een span, mar et is bepaold gien gelokkig huwelik. Ze willen dan ok wel van mekeer of. Marten, de buurman die daele komt, is wat een sloegerd.

Christus Solus.....Allereerst dit: Christus Solus Mea Rupes is nog echt Latien ok! Jazeker, et betekent: Christus alliend is mien rots.
In de tied dat dit stok speelt (1309) bin de Stellingwarvers eins nog altied aorig heidens, mar de karke het toch behoerlik invloed "in den lande". Dudelik is, dat et de beide geesteliken puur en alliend om de wien en et bier te doen is, die de kelders van kesteel Vollenhove vullen.
Tiedens et brengen van de laetste zegen bij de sneuwelde soldaoten mag flink preveld wodden, mar onverstaonber.
Mooi effekt geeft ok, as bij et lied telkens even "stemd" wodt veur et begin van et nije couplet (heur baantien).
De zang mag ok best flink "zwaor anzet" wodden.

- Staekt et vuren.....** De sneuwelde soldaoten blieden veur dood op et teniel liggen, tot an et moment dat et pauzelied begint.
- Rouwproces.....** Een sketch mit twee praotende speulsters en nog een stok of wat "stille" speulers. Onderschat dit stil spel niet! Jaank en Riekie zollen in mien ogen best es een peer grote zemels wezen kunnen. Mar gemien bin ze ok, want ze vliegen alle kondelaosies of om zich vol te vreten op aandermans kosten! Belangriek is bij disse sketch, dat de ere speulers en speulsters ok warkelik niks zeggen, gien kik.
- Lyckle.....** Dit lied hadde ik docht veur twee zangers/zangeressen. In dat geval kan d'r misschien wat daon wodden mit twiestemmighied, of, as dat niet lokt, mit ofwisseling. Ik bedoele daormit, dat et iene stokkien deur de ien zongen wodt, een eer stokkien deur de aander, of ok es deur beiden. Dat geeft een stok meer variaosie an et lied. Vanzels kan ok iene alliend et zingen. Een te grote groep liekt mi'j niet weenslik.
- Et Lyck.....** Een waor gebeurde geschiedenis. Now ja... meugelik niet hielemaole krek zoas hier deur mi'j beschreven... Et zal dudelik wezen, dat de beide chirurgi'jns op gien enkele maniere meugen reageren op de geesten. Ok zal dudelik wezen dat Jaank, Rieke, Gerardicus en Johannes deur de zelde speulers speuld wodden as in de veurige sketches. De operaosie kan mooi uitspeuld wodden. Ik zie een poppe op een taofel liggen, mit daorachter (naost dus) de geest van et liek. Veur et publiek onzichtber. D'r kan van alles uut et liek haeld wodden: fietsbanen daarms, botten, verzin mar wat... Belangriek is hier, dat as de geesten praoten, et spel van de chirurgi'jns al deurgaot (en omgekeerd).
- Baek Kerstes Jellema.....** Tja, een historisch figuur, donkt mi'j. Let op de aord van et lied veural geschikt veur iene alliend. Al zol et wel mooi wezen, as d'r een twiede stemme bij et refrein vunnen wodden kan. Die zol ik dan persoonlik op de achtergrond laoten zingen.
- Scheerbaos.....** Laot ik et mar eerlik zeggen: ik kon et niet laoten om mien eigen familie in de revue opdraeven te laoten. Uut overlevering weet ik d'r et ien en aander van. Dat neemt niet weg, dat d'r ok wat dichterlike, en veural historische, vrijhied toepast is. Et scheren mag best wat een griemerijje wodden. Maek d'r een mooie "act" van, zol ik zeggen. De naemen bin van meensken die echt bestaon of bestaon hebben in Ni'jehooltpae. Bewust, vanwege historische betrouwberhied.

Dorp.....De kenner het et drekt al heurd: da's van Wim Sonneveld.
Klopt as een zwerende vinger. Mien ervering is, dat meens-
ken in een pergramme graeg es een bekende melodie
heuren. Eerlik waor. "Et dorp" van Sonneveld vun ik goed
passen in dit pergramme. Vanzels al mit anpaste tekst.
Ien persoon alliend zol et in mien ogen moeten zingen.

Slot: Nijehooltpae.....Een prettige rampestamper. Vanzels deur allemaole.
En wie beweert dat hi'j of zi'j niet zingen kan, die playbackt
dan mar. Et refrain heb ik as "finale" nog een keer extra
opneumen. Vaeks wodt et op pries steld om nao ofloop,
nao et blabla (de bedaankies...of juist niet...)nog een
keer et slotlied te doen. Mar et hiele lied, da's in de regel
krek wat te veul van et goeie. Vandaor de "finale"

*Veul succes en veural: een protte wille mit dit
"kiekien over de schoolder!"*

Jan Oosterhof